

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mira Lenko

Pomen glasbe v očeh mladih
Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mira Lenko

Mentorica: izr. prof. dr. Tina Kogovšek

Somentor: doc. dr. Peter Stanković

Pomen glasbe v očeh mladih

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Iskreno se zahvaljujem mentoriciizr. prof. dr. Tini Kogovšek in somentorju doc. dr.

Petru Stankoviću za podporo in pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Hvala domačim, ki so mi skozi celoten študij pomagali in me podpirali.

Mira Lenko

POMEN GLASBE V OČEH MLADIH

Glasba in mladost sta pojma, ki sta si zelo različna, vendar pa imata veliko skupnih točk. Glasba mlade povezuje, jih druži in nekaterim nudi sprostitve, drugim užitek, veselje, nekaterim pa ne pomeni velike vrednote. Mladi v svojem obdobju pridobivajo znanje in izkušnje za kasnejše življenje. Na poti odrasčanja in dozorevanja so deležni velikih sprememb. Spreminja se njihovo obnašanje, vedenje, razmišljanje in način življenja. Prav tako pa se spreminja tudi glasba. Sedaj je na glasbeni sceni zelo veliko različne zvrsti glasbe in glasbenikov, ki ustvarjajo glasbo, ter mladih, ki se v glasbi udeležujejo že v mladosti. V diplomski nalogi se bom osredotočila na pojma mladi in glasba. Opredelila bom pojme: glasba, mladi in njihovo mladostniško obdobje. Poskušala bom ugotoviti, kako vpliva na mlade, kaj mladim pomeni, zakaj jo poslušajo, ali je ne poslušajo, in kako jo vrednotijo. Kakšne so razlike med tistimi mladimi, ki so dejavni na glasbenem področju in tistimi, ki se glasbe poslužujejo samo kot poslušalci. Opazovala bom razlike tudi glede na spol, kraj (mesto, vas) in leta. Na podlagi zadnjega razločevalnega kriterija sem jih razdelila v dve starostni skupini.

Ključne besede: mladi, mladost, glasba, subkulture

THE MEANING OF MUSIC AS SEEN THROUGH THE EYES OF THE YOUNG

Music and youth may seem to be two very different notions, however, they have many common points. Music connects young people, brings them together and provides relaxation for some, pleasure and joy for others, yet for some it does not present a value that would affect their life significantly. In youth, the young gain knowledge and experience for later life periods. They change significantly through time. Their behaviour, the amount of knowledge, the way of thinking and their life style change. At the moment, there are many different music genres, musicians that create music and young people that are active in the area of music since early age. Since the focus of the thesis are the notions the young and music, light will be shed on the areas of music, the young and the young age. Moreover, it will be examined how music affects the young, what does it mean to them, why do they listen to it or not and how they evaluate it. It will also be examined if there are any differences between those that are active in the area of music and those who have the more passive role of listeners. What is more, possible differences in music comprehending regarding sex, place of residence (urban area vs. rural area) and the age will be observed.

Key words: the young, youth, music, subcultures

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	7
2 GLASBA	9
2.1 Glasba in človek	10
2.2 Spoznavanje glasbe	10
2.3 Moč glasbe.....	11
2.4 Glasba in čustva.....	11
2.5 Dojemanje, razumevanje glasbe	12
2.6 Funkcija Glasbe	12
3 MLADI	13
3.1 Mladi in mladost.....	13
3.2 Šola in mladinska kultura	13
4 MLADI IN GLASBA.....	15
4.1 Glasba pri mladih, angleška mladina.....	15
4.2 Glasba kot pomoč pri identiteti	15
4.3 Glasba, spol in izobrazba.....	16
4.4 Nagnjenja do glasbe	16
4.5 Idoli.....	17
4.6 Glasba pri mladih kot potrošnja	17
4.7 Občutki in učinki mladih ob poslušanju glasbe.....	18
5 ZVRSTI GLASBE IN MLADI	20
5.1 Črnska glasba.....	20
5.2 Podeželska glasba (blues belega človeka).....	20
5.3 Folk glasba.....	20

5.4 Pop glasba.....	21
6 SUBKULTURE.....	22
6.1 Vrste subkultur	22
6.1.1 Tediji.....	23
6.1.2 Modi.....	23
6.1.3 Skini.....	23
6.1.4 Punkerji.....	23
6.1.5 Rokerji	24
7 ROCK.....	26
7.1 Rockovska glasba kot estetski pojav	26
7.2 Rockovska glasba kot moderen mit.....	27
7.3 Mit	27
7.4 Nameni rockovskih skupin	28
8 METAL GLASBA	29
9 RAVE GLASBA	31
10 GLASBA KOT MAMILO	33
11 LJUDSKA IN NARODNA GLASBA	35
12 POSLEDICE GLASBE PRI MLADIH.....	37
13 METODOLOGIJA	38
14 ANALIZA PODATKOV	40
15 ZAKLJUČEK.....	46
16 LITERATURA	50
PRILOGA A: VPRAŠALNIK O MLADIH IN O NJIHOVEM POSLUŠANJU GLASBE.....	53
PRILOGA B: TRANSKRIPCIJA OPRAVLJENIH INTERVJUJEV	54

1 UVOD

Glasba nas spremlja na vsakem koraku našega življenja. Pomen glasbe, doživljanje in občutenje glasbe lahko nakazujemo s plesom, petjem ali kako drugače. V naše življenje je vdrla z veliko močjo in postala prava droga. Zaznamuje pomembne dogodke kot so rojstvo, smrt in razne druge življenjske priložnosti. Velik pomen ima pri obvladovanju življenja, v kriznih obdobjih, npr. v času pubertete. V življenju si skoraj ne moremo predstavljati klubov ali kakšnih drugih prostorov, kjer bi sedeli v mučni tišini, kar bi kasneje (pri posamezniku ali v družbi) lahko privedlo do najrazličnejšega razmišljanja in »filozofiranja«. Brez glasbe bi bili prikrajšani za ples, sprostitev in zabavo. Ni pa nujno, da je lahko glasba vedno dobrodošla. Nekaterim glasba lahko pomeni hrup in imajo raje tišino. Pogosto si izberemo prostor (lokale) z nežnejšo, mirnejšo glasbo, ali celo brez glasbe, saj mnogim tudi tišina pomeni sprostitev in oddih. Veliko mladih uporablja glasbo za sproščanje, obstajajo pa tudi posamezniki, ki se sproščajo v tišini. Glasba je dobrodošla, vendar ne vedno in povsod. Nekaterim ugaja, drugim ne.

Glasba in mladi sta zelo široka pojma, na nek način tudi povezana. V sedanjem času imajo mladi drugačne navade in način obnašanja, kot so jih imeli včasih. Spreminja se njihovo mišljenje, način življenja in njihova dejanja. Prav tako pa se spreminja tudi glasba. Na glasbeni sceni je čedalje več zvrsti glasbe, različnih poslušalcev, izvajalcev, zato bom poskušala ugotoviti, kaj mladi menijo o glasbi, kakšen imajo odnos do nje in kako vpliva nanje.

V teoretičnem delu diplomskega dela sem opredelila, kaj mladim glasba pomeni, zakaj jo poslušajo ali je ne poslušajo, kako jo doživljajo, kako lahko glasba nanje vpliva in kakšne zvrsti glasbe radi poslušajo. Najprej sem pisala o glasbi na splošno, kaj glasba je, kako je povezana s človekom, o spoznavanju glasbe, kakšno moč in funkcije ima. Opredelila sem pojme: mladost in mladostnik, šola in mladinska kultura. Za tem sem prešla na glavno temo o mladih in glasbi. Pisala sem o začetkih glasbe pri mladih in njihovem doživljanju, o glasbi kot nekakšni pomoči pri identiteti, o spolu in izobrazbi pri glasbi, kakšna nagnjenja imajo mladi do nje, o glasbenih idolih, o glasbi pri mladih kot nekakšni potrošnji ter o občutkih in učinkih pri poslušanju le-te. Opredelila sem štiri zvrsti glasbe (po Simonu Frithu) in opisala, kako so te zvrsti doživljali mladi. Nekaj besed sem namenila subkulturam, v katerih je glasba pri mladih igrala pomembno vlogo. Natančneje sem opisala rokovsko, rave, metalno glasbo ter ljudsko in narodno

glasbo. Na koncu sem pisala še o glasbi kot mamilu in o morebitnih posledicah glasbe pri mladih.

V empiričnem delu sem s pomočjo polstrukturiranega intervjuja poskušala izvedeti, kakšen odnos imajo mladi do glasbe.

2 GLASBA

Glasba ima pomembno vlogo v vsakdanjem življenju ljudi, pri nekaterih pa je celo bistvenega pomena za tvorjenje njihove družbene identitete (Shuker v Muršič 2000, 321). Po Stevenu Feldu naj bi bila glavna sporočila glasbe večplastna. Zadevala naj bi izrazno ideologijo in vrednote, identiteto in značaj ter koherenco smisla oz. čutenja sveta (Keil in Feld v Muršič 2000, 313).

Glasba je pomemben del človekovega življenja. Je ena ključnih stvari v posameznikovem vsakdanu. Lahko je kot umetnost, oblika zabave ali nasprotje govora oziroma hrupa. S človeškimi glasovi in zvoki instrumentov nas uvaja v nove, neodkrite svetove slušnih doživetij: od čutnih do duhovnih senzacij. Je umetnost, kjer težko razločujemo vsebino od oblike, zvok od njenega sporočila. R. Wagner je trdil, da glasba ne izraža strasti, ljubezni in hrepenenja. Po njegovem je glasba strast, ljubezen in hrepenenje sama (Sodja 2006, 7).

Glasbo je mogoče poimenovati kot "neubesedljive zvočne igre". Neubesedljive so te igre zato, ker niso le nosilke neverbalne komunikacije, temveč delujejo kot medij, ki prenaša prav tista sporočila, ki jih ni možno prevesti v jezik. Zvočne so seveda zato, ker je le ena igra ne zvočna: tišina (ki pa ni, razen v naši idealni predstavi, medtem ko zvok vedno je). Igre pa so zato, ker je igra tisto, kar glasba počne in kar se z glasbo dogaja. Ljudje sodelujejo v njeni igri kot akterji in kot objekt. Igra je samo temelj glasbe, ker je njena bitnost dvojna: performativna in participativna (Muršič 2000, 102).

Zvočne igre funkcionirajo zelo različno. Alan P. Merriam je poudaril funkcije emocionlanega izraza, estetskega uživanja, zabave, komunikacije, reprezentacije, fizičnega odzivanja, jačanja ustrežanja družbenim normam, potrjevanja družbenih institucij in religioznih ritualov, prispevka h kontinuiteti in stabilnosti kulture ter prispevka k integraciji družbe (Muršič 2000, 109).

»Glasbo je mogoče doživljati, poslušati ali gledati« (Muršič v Muršič 2000, 102). Po Muršiču bi lahko glasbo glede na dejavnosti razvrstili v tri kategorije. Glasba ima lahko telesno dejavnost, izražamo jo s plesom; dejavnost poslušanja glasbe; in dejavnost, da

se poslušalci prelevijo v gledalce, in glasbo bolj gledajo kot poslušajo – pasivno gledanje (Muršič 1993, 103).

2.1 Glasba in človek

Zanimivo je, da glasbo občutijo različni ljudje podobno, čeprav prihajajo iz različnih okolij ali so različnih kultur. Potemtakem je neko osnovno »pojmovanje« ali »dojemanje« glasbe že zapisano v ljudeh samih. Glasbeni kritiki največkrat opisujejo in ocenjujejo poznavanje tehnike, čeprav je nebistven del. Da glasbe ni mogoče razložiti, predstavlja plast, v kateri se izraža skladateljeva osebnost, ustvarjalna moč, prikrita, še neozaveščena, samemu skladatelju mogoče neznana vsebina. Ta plast je plast, iz katere pošilja glasbena umetnina sporočilo poslušalcem in jih nagovarja. K njej vodijo poslušalce slušni dražljaji in odkrivajo težje dostopni svet močno samosvoje, skoraj breztelesne lepote. Lepota se poslušalcem odpira postopoma, pri vsakem ponovnem poslušanju zveni bolj poznano in hkrati drugače, vendar se ne odpre do kraja. Tako je vsebinsko polna, morda kar absolutna glasba, ki po O. Wildu nikoli ne razkrije svoje zadnje skrivnosti (Sodja 2006, 7–8).

2.2 Spoznavanje glasbe

Glasba je kultura, ki je človeku potrebna, saj izraža željo po oblikovanem zvočnem okolju, komunikaciji zvoka ter ustvarjalnosti. Potrebuje učenje, saj tako omogoča stik z njenimi vrednotami. Glasbena inteligenca pri človeku ni pomembna le za glasbeni razvoj, ampak tudi za sposobnost mišljenja in sodobno multimedijsko komunikacijo. Otrokom odpira svet višjih kulturnih potreb, osvešča jih za umetniške vrednote in ekologijo zvočnega okolja, razvija jim kritičnost in estetsko občutljivost. Cilji glasbene vzgoje so otroku vzbujaati veselje in pozitivna čustva do glasbe, oblikovati pozitiven odnos do slovenske in svetovne glasbene kulture ter spoznavati pomen glasbenih vrednot za slovensko samobitnost in evropsko umetnost (Groegl, 2003). Učenje glasbe je del socializacijskega procesa; to se lahko zgodi z izobraževanjem, npr. kadar oče uči igrati sina kakšen instrument ali pa s šolanjem, kadar mojster uči vajenca. Vsi ti načini so del inkulturacijskega procesa (Herskovits je ta proces opredelil kot vidik učnih izkušenj, s katerimi človek v začetku in pozneje v življenju doseže odgovorno vlogo v svoji kulturi) (Herskovits v P. Merriam 2000, 117–118).

2.3 Moč glasbe

Glasba ima na človeka velik vpliv in moč. V človeško življenje vdira v nekakšnem prostoru medsvetja, kjer ne veljajo več vsakdanja pravila, v prostoru, kjer veljajo drugi, »začasni« zakoni. Glasba ima največji učinek takrat, ko vzpostavlja vmesni prostor med sakralnim in profanim, med prehodi letnih dob, med mejniki v življenju, med vsakdanjim in prazničnim, med delom in počitkom. S pomočjo pesmi se pri posamezniku ohranja identiteta, prav tako pa tudi kultura sama (Muršič 1993, 108).

Glasba lahko ima ne samo moč oblikovanja posameznikove osebnosti, ampak tudi izjemno kohezivno moč. Kot primer lahko navedemo afriške države, kjer je glasbeno delovanje kot nekakšen socialni dogodek. Glasba se pri njih javno izvaja takrat, ko se člani skupnosti dobijo, da bi se zabavali oz. ob prostem času, za razvedrilo, ob ritualnih priložnostih in slavljih. Pri socialnokohezivnemu faktorju (pomoč, sodelovanje) gre predvsem za priložnosti, tesno povezane s skupnostjo, za skupno delitev kreativne izkušnje, za sodelovanje v glasbi kot kolektivni izkušnji in za uporabo glasbe kot poti za izražanje kolektivnega čustvovanja (Muršič 1993, 114).

Poslušanje glasbe deluje na človeka kot nekakšno zdravilo. Deluje na razne plasti človekove osebnosti, na telesne funkcije, vegetativni živčni sistem, na čustvovanje in doživljanje, spodbuja fantazijo in mišljenje; mobilizira čustva in dobro počutje, spodbuja ustvarjalne miselne procese in drugo (Uranjek 1993, 187).

2.4 Glasba in čustva

Različna glasba v ljudeh izraža različna čustva. Ne more nam povedati nič konkretnega, na čustva pa lahko močno vpliva. Uporablja neposredno pot do čustev, za razliko od pisane besede, pri kateri moraš najprej prebrati besedilo, si ga v možganih pravilno razložiti in šele nato odkriješ čustva, ki hočejo biti predstavljena v besedilu. Pri glasbi je ta pot mnogo krajša, saj njeno snov — zvok doživljamo z našimi notranjimi čuti in si ga ni potrebno razlagati. S pomočjo zvoka glasba na nek način zbudi naša potlačena čustva in jih izrazi. Na človekovo vzdušje lahko vplivajo razmerja med toni. Kot primer navajamo mol in dur. Mol nam pričara melanholično vzdušje, dur pa veselo vzdušje (Antimirovalo 2006).

2.5 Dojemanje, razumevanje glasbe

Pri vsakem posamezniku je zanimivo, kako dojema, razume glasbo. Razumeti glasbo je kot nekakšen proces predelovalne asimilacije glasbe in prilagoditvene strukture poslušalca s hkratnim nastopanjem čustvenih in spoznavnih dejavnikov (Motte-Haber v Muršič 2000, 108). V nekaterih kontekstih je ključnega pomena za razumevanje in dojemanje glasbe tudi izvajanje glasbe in vključevanje plesa. Pri vsem tem procesu moramo upoštevati tudi to, kar si mislijo o glasbi tisti, ki jo proizvajajo in rabijo (Muršič 2000, 108).

2.6 Funkcija Glasbe

Glasba služi kot vir stabiliziranja identitete. Lahko je vir sreče, lahko je lep vir spominov, na katere se spomnimo in nam prikličejo srečne trenutke. Gregor Tomc pripoveduje, da je bil adolescent, ki še ni bil pripravljen stopiti v svet odraslih. Iskal je neko svojo identiteto. V tistem obdobju je tudi veliko drugih mladostnikov iskalo identiteto. Pogosto so jo iskali v rocku, saj so bile vse glasbene lestvice rokavske (Tomc 1999, 830).

Glasbo uporabljamo ob določenih priložnostih in postane del teh priložnosti, pri čemer pa ni nujno, da ima tudi globljo funkcijo. Če ljubimec uporabi pesem za to, da slavi svojo izvoljenko, lahko funkcijo take glasbe analiziramo kot nadaljevanje biološke vrste. Kadar vernik uporabi glasbo, da se približa bogu, uporablja določen mehanizem v povezavi z drugimi mehanizmi, kot so ples, molitev, organiziran obred in obredna dejanja (P. Merriam 2000, 168). Glasba nam nudi tudi obliko zabave. Takrat se človek dobro počuti. To je trenutek, ki ni popolnoma vsakdanji, je nekaj posebnega, je vesel trenutek, kjer vse stvari izgubijo svojo težo in se človek počuti vedrega (Szabo 1997, 10). Tu se človek oddalji od tega, kar ga vsak dan tare in muči. Glasba in ples sodita med tiste omamne stvari, ki se jim ljudje ne morejo upreti (Muršič 1993, 104). S plesom se lahko oprimemo enega izmed najbolj izpostavljenih momentov glasbe, tj. čutnosti (Muršič 1993, 106).

V poglavju o mladih sem opredelila pojma mladost in mladostnik. Na kratko bom opisala, kaj se dogaja z mladimi v tem obdobju.

3 MLADI

3.1 Mladi in mladost

Mladost je rizično življenjsko obdobje zaradi tveganj, povezanih z oblikovanjem samopodobe (identitete) in tveganj, povezanih s pridobitvijo socialnega statusa (položaja, priznanja) v družbi. Je posebno življenjsko obdobje, prostor mnogih in raznolikih nasprotij ter silovite želje po njihovem uravnovešenju ali preseganju. Je prehod od zavesti posameznika o sebi, k zgrajeni podobi o sebi in svojem mestu v družbi ter prehod od razmeroma omejenega spektra socialnih vlog otroka in mladostnika h kompleksnim in celostnim socialnim vlogam odraslega človeka (Nastran in Mihelj 1995, 16). Mladina vzbuja mnogim raziskovalcem, pedagogom, učiteljem, politikom velike skrbi, obenem pa tudi upanje. O mladih obstajajo različna vprašanja glede tega, ali so mladi usmerjeni k raznim interesom, potrebnim za sedanje družbe ali je mladina res razcepljena in raznovrstna bolj kot kadar koli prej (kažejo se velike razlike v tipih mladosti); je bolj kot kadar koli prej postala družbeni subjekt, je sposobna za produkcijo kulturnih, političnih, ekonomskih alternativ obstoječim družbenim ureditvam itd. Na temo mladih se vrstijo različna vprašanja in razprave, ki pomenijo neko nejasnost in neopredeljenost, saj mladina v sebi nosi sposobnost neke neopredeljenosti (Ule 1988, 9-10). Preseneti lahko vsakega, ki razmišlja o njej, naj bo mlad ali odrasel. Pomeni izziv in presenečenje za opazovalce. Ko se zazdi, da mlade ujameš v mrežo ali zanko, se že pokaže njena »drugačnost«. To je lahko lastnost mladine ali pa slabost konceptov, s katerimi se lotevamo mladinskih pojavov (Ule 1988, 9).

3.2 Šola in mladinska kultura

Eden najpomembnejših dejavnikov mladih vseh slojev je šolanje. To je proces, ki ga izvajajo šolske institucije, ki so podrejene državi ali močnim zasebnim institucijam. Šolstvo zajame otroke vseh družbenih slojev v dobi, ko so ranljivi, stisnjeni med družino in šolo. Tedaj so pripravljeni, da brez odporov sprejmejo, kar jim naroča vladajoča ideologija (Ule 1988, 31). V šoli mladi dobijo znanje ter delovne sposobnosti za kasnejše življenje. Z leti se je šolanje začelo podaljševati, pojavila se je večja kupna moč mladih, zmanjševali so jim redno zaposlitev. Mladini je ostajalo dovolj prostega časa, ki so ga lahko porabili zase. Porabili so ga za mladinsko potrošnjo. Pridobili so

posebno mladostno obarvan blagovni svet, ki je postal izhodišče za samosvoje oblikovanje predmestnega in socialnega sveta mladih (Roberts, Clark, Hall, Jefferson, Roberts v Ule 1988, 36). Zaradi tega je poleg vrstniških skupin in subkultur postala pomembna tudi mladinska kultura (Ule 1988, 36). Paul Fass jo opredeljuje kot »splet zabave, priprav na kariero in iger dvorjenja« (Frith 1986, 189). Predstavlja vsakdanjo zabavo mladih vseh družbenih slojev. Kot skupek življenjskih orientacij vsebuje sporočila glede novosti in sprememb, kot je to primer spremembe na rokovski sceni, razlikovanja med posameznimi podskupinami mladih, vrednosti posameznih simbolov in podobno (Nastran in Mihelj 1995, 37–38). Mladinska subkultura je realno v ambivalentnem položaju in je produkt in izraz mladosti kot statusnega prehoda. Je izraz skupinskih dejavnosti mladih pri poskušanju osamosvajanja od odraslih, intenzivnost, s katero se pomemben del mladih v razvitih družbah ukvarja s produkcijo imidžev, stilov komunikacije, vedenja, glasbe in se identificira z vodji in vodilnimi trendi te kulture. Vodi v domnevo, da je mladinska kultura poglobitveni dejavnik socializacije mladine. Je tudi poglobitveni dejavnik socialnega umeščanja mladih v družbo (Ule 1988, 36). Mike Brake v knjigi Sociologija mladinske kulture pravi, da mladinska kultura ni nek nejasen strukturni monolit, ki pritegne tiste, ki so v večini mlajši od trideset let, ampak je kompleksna raznolikost več subkultur in različnih starostnih skupin, vendar jasno povezana z njihovim razrednim položajem. To pa je za vsako raziskavo mladinske kulture osrednje. Trdi, da so subkulture poskusi razrešitve kolektivno izkušenih problemov, ki se porajajo iz protislovij družbene strukture in da subkulture porajajo oblike kolektivne identitete, iz katere je mogoče doseči individualno identiteto, ki ni določena z razredom, izobrazbo in poklicem (Brake 1983, 15).

V poglavju Mladi in glasba sem pisala o tem, kako so mladi sprejemali glasbo v začetku stoletja, predvsem angleška mladina. Poskušala sem tudi prikazati, da se z glasbo sprostijo. Opisala sem pomen glasbe pri oblikovanju identitete, kako se lahko razlikuje poslušnost glasbe glede na spol in izobrazbo. Opredelila sem glasbene idole pri mladih in možnost, da je lahko glasba tudi nekakšna potrošnja. Zanimalo me je tudi, kakšne občutke imajo mladi, ko poslušajo glasbo in kakšni so njeni učinki.

4 MLADI IN GLASBA

4.1 Glasba pri mladih, angleška mladina

Mladi in glasba so že od nekdaj zelo povezani. Glasba je bila prepletena z doživljanjem odrasčanja. Takšna je bila od začetka prejšnjega stoletja dalje. Simon Frith opisuje, da je v ameriških mestih nastajala plesna norija. Pravi, da je tako za fante kot tudi za dekleta v dvajsetih letih na vrhu lestvice bila glasba in radio. Elizabeth Hardwick pravi, da je glasba preprosto obstajala. Mladi, ki so na glasbo plesali, se niso spraševali, od kod je prihajala, čemu je namenjena. Bila je glasba, ki so jo naredili odrasli (Frith 1986, 200). Mladenič o glasbi: »Veliko poslušam glasbo, imam je tudi zelo veliko /.../ Rad imam glasbo /.../, besedilo mi nekaj da /.../ Moram reči, veliko poslušam radio, zjutraj, takoj ko se zbudim, odprem radio, takoj ko pridem iz šole, ga odprem in zvečer igra, dokler se ne spravim v posteljo ...« (Motte-Haber 1990, 148). Iz študije *Mladina 81* izhaja, da je za mlade glasbeni hrup skupaj s hrupom vozil poglavitno sredstvo, s katerim se izmikajo pusti vsakdanjosti. Ta hrup zadovoljuje želje po akciji, pustolovščinah in napetosti (Motte-Haber 1990, 148).

Naši srednješolski plesi pozimi so bili majhni ceneni krajevni dogodki. Imele smo nakodrane pričeske, rdeče obleke iz tafta, satenaste čevlje, katerih barva je zaradi luž že zbledela; vsi smo si nadeli tisto divje upanje, da bomo popularni. Vse skupaj je spominjalo na nepredušno odejo, na šotor brez zraka; zasopli in ražeči se smo z željnimi očmi postajali ob klavirju in kar lebdeli okoli Fatsa Wallerja, ki je prav za to priložnost prišel iz Cincinnatija. Prošnje, perofidni pogledi, pijani najstniki, kinkajoči nadzorniki iz vrst učiteljev: vse to smo ponudili glasbi, na katero smo gledali kot na nekaj neizogibnega, nekaj, kar brez napore poganja iz skupnih tal (Hardwick v Frith 1986, 200).

4.2 Glasba kot pomoč pri identiteti

Mnogi sociologi so mnenja, da ja glasba način organiziranja vrstniških skupin. Menijo, da se najstniki šele v njih naučijo pravil družbene zabave, torej postanejo kompetentni v medsebojnih odnosih, si razvijejo spolno identiteto in dobijo socialni status. Mladi se v takih skupinah naučijo ravnati s svojimi zasebnimi čustvi v javnosti. Vsi mlajši mladoletniki imajo te težave, vsi gredo skozi vrstniške skupine in vsi uporabljajo glasbo

kot znak in ozadje, kot sredstvo, s katerim opredeljujejo in izražajo čustva (Frith 1986, 214).

4.3 Glasba, spol in izobrazba

Spol je pri ovrednotenju glasbe močnega pomena. Pri mladostnikih opazimo, da dekleta težijo k bolj čustveno poudarjeni glasbi (popevke, softrock — nežen, lahki rock, celo klasični glasbi); fantje pa imajo rajši trdo, napadalno glasbo (Motte-Haber 1990, 155). Socialni položaj je v določenem razmerju z glasbeno strukturo. Učenci poklicnih šol, ki že morajo trdo delati, se zanimajo za preprostejše, bolj sproščujoče oblike, medtem ko se dijaki nagibajo k bolj kompleksnim, intelektualnim izraznim oblikam. Razlike pri poslušanju obstajajo tudi glede na glasbeno izobrazbo. Brömse je to ugotovil pri naključnem preverjanju 897 učencev iz različnih šol. Na vrhu lestvice priljubljenosti je »Beat/Pop/Underground«, več kot 70 odstotkov učencev bi ga rado obravnavalo tudi pri pouku. 11,9 odstotkov pa je takih, ki igrajo kak inštrument in se jim zdi komorna glasba predmet, vreden obravnavanja. 20 odstotkov absolventov višjih šol ljubi popevko (Motte-Haber 1990, 157).

4.4 Nagnjenja do glasbe

Pri mladostnikih je naklonjenost glasbi psihološko razvojno pogojena. Toda njihovega globokega užitka ob glasbi, ki jo odrasli večinoma odklanjajo, ne moremo razlagati s starostjo, temveč z željo po pustolovščinah, »sanjskih deželah«, torej po potrebah, ki so sicer specifične za mladostniško obdobje, vendar jih ne zbuja to obdobje, temveč življenjske razmere mladostnikov (Motte-Haber 1990, 154).

Na splošno se za popevke in operete zanimajo mladi, ki so stari do 15 let. Popevke najbolj odklanjajo mladi, stari od 23 do 26 let. Mladim po petnajstem letu popevke ugajajo manj. Na njihovo mesto prideta pop in rock. Do opere imajo mladi negativen odnos do tretjega desetletja, kasneje pa so ji zopet bolj naklonjeni (Motte-Haber 1990, 154).

4.5 Idoli

O idolih govorimo, kadar vzor privlačuje mladega človeka, predvsem zaradi vidnih zunanjih, zaznavnih lastnosti (Divjak in Karen 1969, 13). Mladi so od nekdaj imeli idole: filmske zvezdnike, športnike, pevce ... Glasbene idole in zvezdnike mlado občinstvo posnema in časti. Občinstvo hodi na prizorišča njihovih nastopov, kot bi romali v sveti kraj. Če »člašeni« umre prezgodaj, in se tega ne pričakuje, se ob njegovem grobu strne množica razžaloščenih. Oblačila in instrumenti umrlega veljajo za relikvije. Po teologu Rolfu Tischerju ima vsak zvezdnik »religiozne poteze, če gre za osebo, ki jo po smrti častijo z vso predanostjo« (Košir 1995, 86). Kot primer idola lahko navedemo preminulega pevca Michaela Jacksona (1958–2009), kralja popa. Prodal je več kot 750 milijonov izvodov albumov in prejel 13 grammyev. Že ob prvi objavi njegove smrti se je pred bolnišnico zbralo več sto glava množica. Za njim je potekalo veliko žalovanje, katerega se je udeležila množica ljudi (Umrli kralj popa Michael Jackson 2009).

4.6 Glasba pri mladih kot potrošnja

Mladina je v brezdrlju vzpostavila potrošne sile in glasba je prevladovala pri njihovi zabavi (Frith 1986, 200). V času rock 'n' rolla je bila izbira plošče pomembna osebna odločitev. Gimnazijci (narejena anketa) so zavračali misel, da so bile njihove plošče izbrane le, da bi se ujemale z imidžem ali identiteto skupine. Niso sprejemali dejstva, da imajo nek imidž (»Sem kar sem.«) ali pa so oklevali (»Mislim, da ga imam, čeprav tega nisem pripravljen priznati.«, »Upam, da ne.«, »Nočem imidža.«). Priznavali so vlogo tistih, ki so se na glasbo spoznali pri informiranju in vzpodbujanju zanimanja za rock. Pri mnenju so prevladovali fantje, vendar pa je bil konec koncev glasbeni okus individualen. Gimnazijci so poslušali plošče, jih cenili, kritizirali glede na njihov pomen. Besedila so bila pomembna, ne pa takšnega pomena. Glasbo kot samo so hvalili zaradi njene izvirnosti, resnicoljubnosti, lepote, obsojali pa so jo zaradi njene ničevosti, banalnosti in ponavljanj (Frith 1986, 203). Mlade je v gostilne, diskoteke in mladinske klube glasba vedno privabljala. Raziskovalci še sedaj merijo in raziskujejo, koliko mladi potrošijo za ples in glasbene proizvode nasploh (Frith 1986, 200).

4.7 Občutki in učinki mladih ob poslušanju glasbe

Funkcije glasbe zadevajo telo ali pa nekogaršnji glas (Leon 2007, 32). Barthes pravi, da užitek petja tako za poslušalca kot za izvajalca ne izhaja samo iz uporabljenih besed ali tonov, ampak tudi iz samega glasu, iz »materialnosti telesa« v njem. Petje je telesni užitek in uživamo, ko slišimo nekoga peti, ker nas glas, zvok takoj čutno privlači, in ne, ker izraža nekaj drugega, ali ker glas predstavlja »osebo«, ki se skriva za njim.

Trdi, da glasbeni užitek nima opraviti s pomenom, ampak s pomenjanjem (z delom pomena). Uživaški odziv na glasbo ni odziv na pomene, ampak je ustvarjanje pomenov. Uživanje zajema podobno samopozabo kot spolno uživanje, ko se zazdi, da svobodno zaplavajo načini izražanja, ki jih navadno uporabljamo, da se izoblikujemo in ostanemo celi. Primer Elvisa Presleya: razložimo lahko njegovo privlačnost, ne glede na to, kaj je družbeno ali osebno predstavljal, ampak na zrno¹ njegovega glasu. Njegova glasba je bila dražljiva (Frith 1986, 164).

Po Merriamu poznamo deset učinkov glasbe: čustven izraz, estetski užitek in telesni odziv, ki se nanašajo na različne človeške kapacitete; komunikacija, simbolno predstavništvo, uveljavljanje skladnosti k socialnim normativom, vrednotenje socialnih ustanov in verskih običajev, prispevek h konuiteti in stanovitnosti kulture ter prispevek h integraciji od družbe. Te funkcije so naslovljene na družbene tematike. Na funkcijo prirediteljev pa Merriam opozori, da jo moramo razumeti bodisi kot učinek, ki ga glasba prinaša, kot »čista« zabava ali pa kot zabava. Funkcije Hargreavesa in Northa (menedžment identitete, medsebojna razmerja, razpoloženje) imajo bolj enovit pogled v primerjavi z Merriamovimi učinki. Jasno nakazujejo učinek glasbe kot posledico ali psihološke ali fiziološke ali vedenjske spodbude. Avtorja ponujata okvir za prikaz številnih osebnostnih, kakor tudi medčloveških funkcij, ki jih lahko glasba opravlja, bodisi da učinkuje poživljajoče, krepilno ali pa pomirjajoče, sedativno (Leon 2007, 31–32). Mladi so v študiji Temna stran rock'n'rolla opisali občutke ob poslušanju Springsteenove pesmi *Streets of Philadelphia*, Kreslinove *Od višine se zvrtil* in Mežkove *Julije*. Njihovi občutki so bili podobni, imeli pa so tudi podobna razmišljanja. Dejali so, da jih pesem pomirja, sili k razmišljanju, pesem jim ni ne prehitra, ne prepočasna, je izpoved, zraven bi peli, jokali, ritem in melodija jih spodbujata, rineta jih

¹ »Zrno glasu«; pisatelj je hotel poudariti njegovo materialnost.

naprej. Navdajata jih z optimizmom za premagovanje ovir, to je balzam po poslušanju metalne glasbe (pred tem so poslušali metal glasbo), obhaja jih sreča, pesem jih ponese v višave, navdaja jih s hrepenenjem, lepoto, postanejo zadovoljni s seboj, doživljajo občutke, ki se jih ne da opisati in mir. Zbudi jim žive predstave, spomine na njihovo ljubezen, žalost in veselje hkrati, pesem jih prevzame, da »padejo« vanjo. Povzroči »počitek možganov«, ne čutijo sovraštva, ampak le ljubezen, lebdiyo, pesem jim daje zanos, pogum; v njih se budi nora volja do življenja, imajo občutek, da je v prostoru nekaj dobrega. Iz vseh teh občutkov si lahko ustvarimo prav neverjetno moč glasbe. Ob poslušanju skupin, kot so Off Spring, King Diamond, Iron Maiden, Alice Cooper in Rollins Band so mladi opisali naslednje občutke: energija, norenje, sproščanje negativne energije, kot nek ventil; napetost, nevrotičnost, depresija; glasba jih poživlja, postaja jim vroče. Ta glasba je za njih kruta glasba, nora, divja, ni jim všeč, pa jo vseeno poslušajo. Če jim je preglasna, jim misli uidejo, nimajo več koncentracije, jih sprošča, a po njej se morajo skoncentrirati; povzroči utesnjenost, prehod v svet brez skrbi in težav, pritisk na glavo in ušesa, povečan utrip, srce razbija ... Tako glasbo lahko poslušáš, ko si pijan, občutiš grozo, budi maščevalnost, vrgel bi stol skozi okno, pretepel bi vsakogar. Povzroča zamorjenost, željo po smrti, v mislih se ti odvija »najogabnejši« videospot v življenju, kot bi drvel po cesti in čakal da se vse sesuje, postaja temačno, zlobno. Tisti mladi, ki poslušajo to glasbo, so pisali o »zdivljanju«, o ventilu za agresijo, o sili, ki jih ne ustavi, o nekakšnem upor. Glasba lahko mladega človeka potegne v svoj svet čustev in doživljanje ter vpliva na vrednotenje življenja (Škafar 1998, 121–124). Kljub množici podatkov o posameznih plateh učinkovanja glasbe danes obstaja samo nekaj orisov »integrativnega mišljenja« (Engel v Leon 2007, 34).

5 ZVRSTI GLASBE IN MLADI

Po Simonu Frithu sem se osredotočila na štiri zvrsti in opisala, kako so jo sprejemali in doživljali mladi.

5.1 Črnska glasba

Črnska glasba je že od nekdaj bila bistvena za pop in rock'n'roll. Temelji na neposrednih učinkih melodije in ritma. V petdesetih letih je za mlade (belce) črnska glasba postala sredstvo javnega izražanja zasebnih občutij. Vzdušje, kjer so igrali črnsko glasbo, je bilo vedno veljano kot tvegano, obetavno in vznemirljivo. Belcem je bila zelo pomembna kot plesna glasba. Pomen plesne glasbe je bil v tem, da je izražal njihovo spolnost. Črnska glasba je bila za najstnike vir spolnosti v glasbi, nekonformizma in zabave (Frith 1986, 26).

5.2 Podeželska glasba (blues belega človeka)

Podeželska glasba je bila imenovana »blues« belega človeka. Tako črnska kot belska ameriška glasba sta se razvili v prvi polovici tega stoletja, da bi zadovoljili podobne kulturne potrebe. Obe sta bili vir posvetne zabave in duhovne spodbude. Predstavljali sta glasbo za javno praznovanje, kolektivno vznemirjenje, versko izražanje in družbeno kritiko. Bila je pomembna glasbena sestavina rock'n'rolla. Za mlade upornike je bila v petdesetih letih omejujoča. Omejevala jih je njena podeželskost in konzervativnost. V njej ni bilo mesta za mladostno upornišstvo ali uživaštvo, za simbole družabnih zadev in nemira mladih, saj je pela o življenjskih problemih ubogih belskih ničetov, ne pa o novih povojnih možnostih (Frith 1986, 34).

5.3 Folk glasba

Folk glasba je bila omejena z vaško romantiko, z iskanjem vrednot in načinov, ki bi nasprotovali mestni pokvarjenosti, trgovanju in množični glasbi. V folk glasbi so mladi našli edino izrazno obliko, ki bi lahko neposredno ustrezala njihovim političnim interesom, in ki bi lahko služila enakemu kulturnemu namenu, kakršnemu je služila črnska glasba pri njenih poslušalcih (Frith 1986, 38).

5.4 Pop glasba

V času popa je veliko vlogo igrala industrija glasbenih plošč. Plošče so na veliko kupovale družine in tako se je glasbeni užitek iz plesnih dvoran in lokalov umaknil v dnevno sobo. Gramofonske družbe so si prizadevale proizvajati nežne, lepe pesmi za najstniško tržišče in narediti izvajalce za najstniške zabavljalce. Namen vsega tega je bil dati pevcem pravi imidž, ustvariti najstniške idole, ki so bili videti njihovi. Najstniški pop je opisoval romantično neresničnost. Pesem je izpolnjevala najstniške obrazce (prva srečanja, ihtave ločitve, najdeno ljubezen ali izgubo prijateljev). V šestdesetih letih je ideologija mladostništva postala ideologija mladine. Mladi so v pesmi mladostništvo vedno romantizirali, najstniški svet so idealizirali, mladost pa so pred tem vedno predstavljali kot stopnjo na poti k odraslosti. Vsebinska analiza besedil pesmi hitov je razkrila naraščajoče proslavljanje tistega, čemur J. T. Carey pravi »eksistenčna izbira«. Mladi romance niso več predstavljali kot nekaj, kar bi bilo enkratno in večno, izbira partnerja za celo življenje. Odnosi med fantom in dekletom so bili stvaritve, ki so ohranile svojo vrednost tudi potem, ko so se končale (Frith 1986, 43).

6 SUBKULTURE

V poglavju sem opredelila pojem subkulture, kasneje pa nekaj zvrsti tudi opisala. Mladi so v subkulturah oblikovali svoje stile, poleg stila so poslušali tudi glasbo in vplivali nanjo. Vsaka subkultura je imela svojo zvrst glasbe. S pomočjo stila in glasbe so mladi lahko izražali svoja čustva, misli in dejanja.

Pojem subkulture sta v sociologiji prva uporabila McLung Lee (1945) in M. Gordon (1947), kot pododdelek nacionalne kulture (Brake 1983, 21). Subkultura je poudarjala posledice socializacije v kulturnih podsekcijah pluralistične družbe in izhajala iz tega, da je kultura naučeno obnašanje. »Kultura je povezujoča sila, akterje povezuje in vendar obenem proizvaja razdruževalne elemente. Kultura je deljiva v vsaki kompleksni družbi, saj ta po definiciji zajema razne podskupine in subkulture v boju proti dominantni kulturi dominantnega razreda za legitimnost njihovega obnašanja, vrednost in življenjskih stilov« (Brake 1983, 21).

Sarah Thorton je o mladinskih subkulturah dejala, da pripadniki subkultur prihajajo iz vseh družbenih razredov. Mladinske subkulture nastajajo skozi medije, znotraj subkultur se nenehno oblikujejo različne hierarhije (tisti, ki poznajo več bendov ali DJ-jev; tisti, ki imajo več plošč; tisti, ki hodijo v prave klube in ki imajo najaktualnejše imidže, so na primer večji frajerji od drugih) (Stanković 2006, 89).

Gregor Tomc pripoveduje, da je npr. na rokovskih koncertih lahko »fan«, ne more pa biti več pripadnik subkulture. Pravi da na rock koncerte hodi tako, kot drugi na Beethovna. Zanima ga predvsem estetski dogodek, medtem ko pripadnike subkulture zanima še veliko več in drugače doživljajo glasbo (Tomc 1999, 832).

6.1 Vrste subkultur

V zgodnjih petdesetih letih so se na ulicah pojavili tediji, za njimi so prišli rokerji in modi, skini, semišglavci, smuviji in spajki, bowiejevci, privrženci soula, funkreji, punkerji, rudiji. Razlike teh skupin so bile vedno v stilu. Po drugi svetovni vojni se je pojavilo več prestopniških subkultur z različnimi stili (Brake 1983, 72).

6.1.1 Tediji

Tediji se od drugih mladostnikov nižjega razreda niso razlikovali. Pri njih je bila posebnost, da so se zanimali za stil in veliko pozornost usmerjali do modnih in glasbenih detajlov. Niso ustvarili svojih lastnih glasbenih simbolov, temveč so prevzeli, kar je nudila komercialna ponudba. Glasba tedijev je bila njihova najživahnejša povezava s sodobno kulturo, področje, kjer so bili z družbo. Poslušali so rock and roll, Presleya ... Bili so proti garaškemu delu in napredovanju, vendar pa, kot je dejal T. R. Fyvel, so na glasbenem področju garali. Pomembno so začeli vplivati na glasbo (Brake 1983, 72).

6.1.2 Modi

Modi so bili najznačilnejši mladinski kult v letih od 1962 do 1965. Uveljavljali so nove načine izražanja najstniške mode, glasbe, uporabe mamil, mobilnosti in izključevanja. Bili so arogantni, narcisoidni, cinični in napeti. Postalo so hipiji. V hipijevski kulturi je imela glasba velik pomen. Ni simbolizirala samo identitete skupine, ampak je razlagala svet, proti kateremu so hipiji na nek način protestirali. Prvotni hipiji so poskušali uporabljati glasbo za izražanje nasprotovanja. Zavzeli so jasno stališče do kapitalizma in dobrega življenja, kar pa je bilo v ostrem nasprotju s položajem mladih delavskega razreda (Frith 1986, 217–219).

6.1.3 Skini

Skini (angleško skinheads) so bili strastni nogometni navijači, imeli so imidž, visoko zavihane kavbojke, naramnice, kratko postrizene lase. Vsi so projicirali napadalnost, zanimala jih je agresivnost. Njihova glasba je bila reggae, poslušali so tudi glasbeni obliki ska in bluebeat (Brake 1983, 76).

6.1.4 Punkerji

Gregor Tomc v svojih razmišljanjih pravi, da je kot otrok veliko poslušal rock, vendar se mu je zdelo vse premehko. »Nikjer ni bilo pravega hrupa,« pravi. Kasneje pa je v neki ameriški reviji bral o punku in takoj vedel, »da je to to«; tisto, kar je hotel slišati (Tomc 1999, 831).

Punkerji so bili nova oblika »bavbava«, ki je spominjala na zgražanje nad modi in rokerji v šestdesetih letih. Ime izvira iz punk rocka, oblike novovalske glasbe, ki se je razvila iz glasbe z začetka sedemdesetih let v ZDA. Punk glasba je temeljila na delu Loua Reeda, Johna Calea in New York Dolls. Punk je bil opredeljen kot glasba glasbeno manj kompetentnih, toda bolj uporniških skupin, novi val pa kot glasba z bolj rafiniranim zvokom istih skupin v poznejši karieri. Punk skupine so se razvijale v gostilnah, pridobile privržence, ki so imeli kratko postržene lase, pobarvane z živimi barvami, oblačila pa so imeli iz usnja in kromirane kovine. Punk je zajemal skupine, kot so npr. nihilistične, anarhistične in politične. Glasba ima podobnost z reggaejem, ima poudarjen ritem z melodijo v ozadju, kar pa jo povezuje s pankovskim videzom in anarhijo. Besedila govorijo o stolpnica, socialni podpori in belih nemirih. Punkerji so imeli stil, ki je namigoval na preveržno spolnost, sadomazohizem, usnje in kromirano kovino. Je redko nasilen, šokira s fetišiziranim kostumom in dvomljivo spolnostjo (Brake 1983, 78).

6.1.5 Rokerji

Rokerji so bili mladostniki, po Barkerju in Littlu skupina mladostnikov, ki so se zgodaj prenehali šolati. Na rokerje lahko gledamo kot skupino motoristov, ki so v črnem usnju in kovicah postopali okrog okrepčevalnic in dirkali po avtocestah. Bili so nasilni, nasprotovali so avtoriteti in domačnosti. Bili so tudi kot »briljantinarji«, imeli so podoben imidž kot prva skupina rokerjev, vendar so se manj ukvarjali z motorji. Značilnost je bila zanemarjenost in agresivna moškost delavskega razreda. Rokerji so razvili svoj stil plesa in niso več zahajali v plesne dvorane. Zgodnji rock and roll je imel poseben zven in pomen za njihova življenja. Glasbo, ki se je igrala po notnem zapisu, so zamenjale plošče, kar jim je posebej ugajalo, saj so lahko glasbo po njihovem okusu predvajali vedno znova in znova. Takratni rokerji so poslušali Elvise, Gena Vincenta, Eddija Cochrana. Glasba je bila telesna, ni zahtevala intelekta ali poznavanja melodičnih zakonitosti, vezana je bila na zaporedje dogodkov, glasba – ples – motorji, z dodatkom nasilja in spolnosti. Takratna glasba rokerjev je bila, kot se je izrazil Melly, »pojajahaj in razbij« (Brake 1983, 76).

V nadaljevanju sem opredelila tri zvrsti glasbe. Rockovsko glasbo, metal glasbo in rave. Te tri zvrsti glasbe sem opisala, ker so pri mladih kar precej poslušane, vsaka zvrst glasbe pa ima drugačen stil in odzive mladih nanjo. Pri rocku so to silni ritmi, pri metal

glasbi v ospredje prihajajo besedila in vprašanja o deviantnosti, pri elektronski glasbi pa je bistvo v tem, da se mladi povežejo in skupaj uživajo. Omenila sem tudi ljudsko oz. narodno glasbo, saj menim, da je ta zvrst pri mladih nekoliko zapostavljena.

7 ROCK

Dieter Baacke je dejal, da je rock več kot samo glasba (Škafar 1998, 111). Rock glasba je hibridna, popularna glasbena zvrst. Struktura rocka je stalni tok bazičnega, primitivnega, standardiziranega pulza. Willis pravi, da je rock 'n' roll sprevrgel občutek za red in občutek za red časa. Za Simona Fritha je bistvo rocka užitek. Pomene mu dajejo spleti rituala, užitka in glasbene ekonomije. Zelo pomembno je gibanje in ples. Pete Townshend, kitarist skupine The Who, je dejal, da sta bistveni potezi rocka gibanje in dinamičnost. Pravi, da mora imeti nekaj, kar bo poslušalca prisililo, da se giblje ali v ritmu vsaj ziblje (Frith 1986, 198). Royu Shukerju so empirični poizkusi pokazali, da so njegovi študentje rokavske komade poslušali predvsem glede na ritem (angleško beat) in melodijo. Poslušalci so si sami izmišljali pomene pesmi. Za rock glasbo je pomembna predvsem mladostna osebnost zvezdnika v povezavi s spolno privlačnostjo. Zvezdnik mora biti v starosti svojih oboževalcev, njegova idealna zunanost mora ustrezati njihovim predstavam. Pomembno je, da pri svojih nastopih poudarja spolne znake, kot so npr. ozke usnjene hlače, do pasu golo telo pogosto prekriva le usnjen jopič. Z ritmičnimi gibi poudarja spolovila, kitaro pa ljubkuje kot žensko telo. Zvezdnik predstavlja možnost idealne povezave med stylingom in poklicem in to v produkciji glasbe, ki je za mladino najpomembnejše izrazno sredstvo čustev. Erotičen je tudi zven, ki mora biti popoln. Glasnost poslušalci telesno občutijo. Mladostniku daje občutek, da občuti samega sebe. Zelo pomembna je tudi obleka. Oboževalec s smislom za modo mora imeti vse attribute, ki jih moda zahteva (Škafar 1998, 109- 111).

V rocku so v ZDA sprva videli komunistično nevarnost, v vzhodni Evropi kapitalistično nevarnost. Nekje so ga pograbili najstniki in najstnice, na drugi strani pa mladi intelektualci in študentje (Rösing v Muršič 2000, 199). Imel je posreden vpliv na politiko (Street v Muršič 2000, 199). Neki poročevalec je iz koncerta Johnnija Raya v Berlinu opisoval, da so dekleta v tesnih hlačah cvileča poskakovala po klopeh, fantje pa so začeli metati steklenice piva in stole. Zgodil se je velik kraval, ki ga je umirila šele policija (Muršič 2000, 199).

7.1 Rockovska glasba kot estetski pojav

Leta 1955 je rokenrol osvojil svet s skladbo Rock Around The Clock. V filmu Setev nasilja je postala uspešnica oz. himna mladih prestopnikov. Od takrat naprej naj bi bil

rock kot sestavina mladinske kulture. Mladina se je v takratnih časih odvrčala od veljavnih družbenih razmerij, v rocku pa je našla simbol za svoje življenjsko občutje, ki je lahko bilo pod vtisom nemoči, upora, resignacije ali sanj o idealnem svetu. V rokenrolu so povezani trije stili, ki so ob koncu štiridesetih in začetku petdesetih let obvladovali sceno zabavne glasbe v ZDA: pop in country ter western so poslušali predvsem belci, rhythm in blues pa so igrali za črnce in glasbo predvajali na zasebnih radijskih postajah. Besedilo rhythm in bluesa je izražalo vsakdanje skrbi in težave črncev, ki so izhajale iz boja za enakopravnost z belci. V času, ko se je odvijal rhythm in blues, so v ZDA bili številni politični nemiri. Tudi mladina je protestirala in svojo obliko protesta našla v radijskih glasbenih oddajah. Tako so radijski oddajniki dobili nov krog poslušalcev z drugačnim glasbenim okusom — mladino (Škafar 1998, 104–105).

7.2 Rockovska glasba kot moderen mit

Mladinske subkulture in rockovska glasba postanejo kot nekakšno ogledalo: mladi pokažejo, kako s svojega gledišča zaznavajo družbene pojave in družbeno resničnost. Glasba lahko dobi vlogo nadomestne vere, v smislu odrešenja v neki konkretni situaciji.

V melodiji uprizorjena doživetja izražajo lastno občutje življenja. Med poslušanjem se melodije razodenejo kot odgovor na vprašanje po identiteti in smislu. To se zgodi, kadar je besedilo takšno, da se v zvezi izražajo tudi bojazni, hrepenenja ali protesti. Tu gre predvsem za razumevanje življenjske resničnosti. Rockovska besedila to lahko izžarevajo, saj so napisana na način, da so odprta jezikovno in vsebinsko. Kratki stavki v jeziku mladih, ki učinkujejo kot »brezvezno« navržene misli, nespoštljivost, izzivalnost in drznost imajo simbolično vrednost. Pomembnejši del od besedila je popolni zven, v katerem čuti človek samega sebe in povezanost sebe z enako mislečim. Glasbene strukture morajo biti tako razumljive, da jih je možno sprejeti brez težav. To pa doseže rockovski stil, saj ima vsebino in melodijo takšno, ki si jo je lahko zapomniti (Škafar 1998, 109).

7.3 Mit

Eden najučinkovitejših rockovskih mitov je mit rockovske zvezde. Lahko ga razumemo kot cenen arhaični mit o stvarniku. V očeh mladine jo on tisti, ki mu je z nadarjenostjo, srečo in delom uspelo, da je na vrhu. On je tisti, ki zna na popoln način izraziti

kompensacijo svojih čustev in zaradi tega lahko poveže delo in življenjski čut. Sanje vsakega mladega človeka so neodtujenost dela ob hkratnem uspehu, ki pa se le redko uresničijo. Rockovska zvezda pa lahko mladostniku tako omogoči popolno identifikacijo pri iskanju lastne identitete. Vsi odgovori, ki bi jih dala rockovska glasba, so časovno omejena doživetja. Mit te glasbe je težko odčarati, saj deluje čustveno in zato tudi močneje, kot vsi razumski razlogi (Škafar 1998, 109).

Rockovska zvezda Bob Dylan (eden izmed vodilnih ameriških rokerjev) upa, da je njegova glasba nekako zdravilna.

»Rock predstavlja v različnih življenjskih ciklih človeku različne stvari. Ko sem kot otrok prvič slišal folk rock Boba Dylana, mi je to pomenilo ključno vzpodbudo v lastnem osebnem oblikovanju. Brez Boba Dylana bi bil danes zelo drugačen človek« (Tomc 1999, 830).

7.4 Nameni rockovskih skupin

Rockovske skupine ne prikrivajo svojih namenov. Revija Rolling Stones izjavlja, da je rok več kot samo glasba, je središče moči neke nove kulture in mladine v revoluciji. Angleški glasbeni kritik je zapisal, da je rockovska glasba takšna, ki pronica v hudobna ušesa in lahko postane hujskanje k mučenju. Mick Jagger je dejal, da si nenehno prizadevajo, da bi vodili misel, voljo ljudi in da večina drugih rockovskih skupin dela podobno (Škafar 1998, 134).

8 METAL GLASBA

Glasbila, ki izvajajo glasbo težkega metala, so predvsem kitara, bas in tolkala. Zvok, ki ga izvajajo, poslušalci doživljajo kot metalnega, in od tod ime težki metal – heavy metal. Izhaja iz trde rockovske scene zgodnjih sedemdesetih let. Nastal je zaradi nezadovoljstva z ideologijo punka. V Angliji so nastajale rockovske skupine, ki so se v svojih pesmih spoprijemale z vsakdanjimi problemi. V poznejših letih sta se razvili dve vrsti metala: črni metal in hitri metal. Črni metal je vseboval satanistične vsebine, medtem ko je za hitri metal bilo značilno, da so ga igrali razmeroma hitro. Pojavila se je tudi zvrst metala, ki so ga imenovali beli metal. Uporabljal je krščanska besedila, vendar tako kot črni metal ni prišel v ospredje. Simbolika črnega metala so bile satanistične vsebine. Kasneje so se prenesle na hitri metal in trash metal, tam pa so vsebine postale nasilje, bogokletje in preverznost. V metalu so zavračali veljavne vrednote, opisovali preprosto svobodno življenje (»... living easy, living free ...«), ki ga red ne bo oviral (»... no stop-signs, no speed limits ...«) in prav tako ne ljudje, ki bi želeli nekoga od tega odvrniti (»... nobody's gonna slow ya down ...«). V metalu se posamezniki želijo otresti nekih podedovanih vrednot in živeti svoje lastno življenje (»... Hey Mama, look at me – I'm on my way to the promised land. I'm on the highway to hell ...«). V glasbi je pogosto uporabljena tudi beseda pekel, ki pomeni neko sopomenko za svobodni kotiček v družbi, kjer se sicer človek ne misli na vsak način uresničiti, lahko pa s tem vsaj izziva. To velikokrat potrjujejo tudi oboževalci, ki se jim tema zdi dobra, vendar si ne predstavljajo da bi v takšnem peklu živeli. Satanizem, kot velikokrat omenjena tema v glasbi, je treba razumeti kot simbolično govorico, s katero mladi izzivalno zavračajo veljavni sestav vrednot. Posebej je primeren, ker predstavlja pravo nasprotje družbe, prežete s krščanskim vrednostnim sestavom. Težki metal so najprej poslušali fantje, stari od 16 do 20 let, kasneje pa so se za to zvrst glasbe navduševala tudi dekleta, stara 12 let. Dilema mladine pri tej zvrsti glasbi je, da se ne more primerno soočiti z vsebino, saj le deloma razumejo angleško besedilo. Tipičnih oboževalcev težkega metala ni. So številni, ki nosijo opravo, vendar se bistveno ne razlikujejo od »normalne« mladine. Pozornost pa zbuja nekateri, ki nosijo tipično opravo in kažejo agresivnost. Tipično za oboževalce je potreba po skupnosti. Imajo občutek, da so nekaj posebnega. Govorimo lahko o elitnosti. Ta elita pa zavrača vsako drugo mišljenje. Oboževalcem težkega metala je skupen fanatizem (strastna zavzetost za kaj). Stagediverji (osebe ki skačejo iz koncertnih odrov na množico ljudi) se prerinejo do odra, tam nekaj trenutkov »drhtijo«,

nato pa skočijo nazaj med občinstvo. Tu daje posebno vlogo občutek, »prepustiti se« in doživeti skupnost z enako mislečimi. Motiv težkega metala je možnost doživeti skupnost. Oboževalci se imajo velikokrat za »skupnost trpečih«. Znotraj te skupnosti pa se ponuja možnost, da se v skupnosti potešijo tudi druge potrebe (npr. versko obredno doživetje itd.) (Škafar 1998, 114–120).

Psihologinja Katarina Habe pravi, da je s psihološkega vidika dokazano, da glasba vpliva na dihanje, srčni utrip, možgansko aktivacijo, celo na telesno temperaturo. Glede na to, da je težka metal glasba, ki s svojimi značilnostmi vpliva na povečano aktivacijo organizma, bi lahko dokazali tudi, da škodljivo vpliva na posameznika. Vendar je mnenja, da bi bila to zelo poenostavljena razlaga, saj je učinek glasbe odvisen od osebnosti posameznika, od trenutnega razpoloženja in od situacije (Drevenšek 2007).

Razlaga tudi, da naj bi bilo poslušanje tovrstne glasbe značilna za ekstrovertirane, impulzivne in pustolovske ljudi (Drevenšek 2007). Young je dokazoval, da je deviantno vedenje smiselni poskus rešitve problemov, s katerimi se sooča skupina ali izolirani posameznik – ni nesmiselna patologija (Brake 1983, 32). Znani sociolog Gregor Tomc o težkem metalu pravi, da bi konkretne primere nasilja razlagali s tem, da nasilna glasba nasilje spodbuja. V primeru nenasilja bi se lahko trdilo, da ima nasilna glasba na poslušalce katarzičen efekt. Pravi, da je oboje poenostavljeno in treba bi bilo poznati širše ozadje težkih metal koncertov in jih med seboj več primerjati. Rentfrow in Gosling sta v svoji raziskavi ugotovila, da bi naj posamezniki, ki imajo najrajši intenzivne in uporne zvrsti glasbe, kamor sta uvrstila tudi težki metal, bili bolj radovedni, pripravljeni več tvegati, bolj telesno aktivni in nadpovprečno inteligentni. Rawlings je ugotovil, da naj bi posameznike, ki so bolj ostro misleči, privabljali agresivni tipi glasbe, kamor uvršča tudi težki metal (Drevenšek 2007).

9 RAVE GLASBA

Rave je končna faza house glasbe. Razvila se je ob koncu osemdesetih. Je dokaj preprosta elektronska glasba. Za rave sta značilna ritem in grobi zvoki (Szabo 1997, 13). Bistvo ravea je dogodek, srečanje mladih, katerih namen je doživetje ob dolgotrajnim ekstatičnem plesu. Množica raverjev se ob plesu poskuša povzdigniti v neke vrste kolektivni trans, ekstatično doživetje skupnosti, ljubezni in užitka. Prizorišča dogodkov se pogosto menjajo zaradi zelo pogostega uživanja drog, ki pomagajo doseči omenjene ekstatične občutke skupnosti. Sarah Thornton je pokazala, da je pri rave subkulturi prav tako kot pri vseh ostalih subkulturah prisoten določen elitizem, ekskluzivizem. Razvija odmevne teze francoskega sociologa Pierra Bourdieuja in pravi, da v trenutku, ko postane nek prostor toliko popularen, da pričnejo tja zahajati tudi neposvečeni »kmetje«, poiščejo novo zbirališče, za katerega ve le peščica izbrancev (Thornton v Stanković 1998, 801–806). Rave glasba ima na posameznika zelo močan učinek. Vsebuje telesne zvoke. Na rave koncertih in zabavah lahko opazimo, da ob vsakem udarcu čutimo bobne od vrha glave navzdol po vsej hrbtenici. To je telesni zvok, ki ima takojšen spontan odmev v telesu. Takšen zvok lahko povzroči nenadno sprostitvev adrenalina in ekstatična občutja (Szabo 1997, 13). Rave zabave so veliki, kolektivni dogodki, kjer nekateri pod vplivom drog ali pa v skladu z retoriko ravea v ekstatičnem plesu podirajo bariere med posamezniki. Množica na plesišču postane skupnost, kjer so razlike posameznikov potopljene v skupno doživetje. Na rave zabavah Simon Reynolds opaza »Bataillovski kult žrtvovanja, porabe brez povračila, veličastno zapravljanje energije v prazen nič«, obenem pa v glasbi vidi nekaj, kar imenuje bistvo zena. Rave prav tako, kot tantra (zenovska seksualna magija), ukinja tradicionalno seksualno zgodbo (vzburjenje/klimaks/sprostitev), v korist neskončne predorgazmične povzdignjenosti, med katero akterji zapadajo v mistična in halucinatorna stanja. Tukaj verjetno veliko vlogo igra ectasy droga, ki je kljub svojemu učinku ljubezni, odprtosti in prijateljstva, predvsem anti-afrodiziak (Reynolds v Stanković 1998, 806). Neki mladostnik je dejal:

»Najbrž je privlačnost ravea prav v tem, da sem popolnoma nadzorovan. Nič ni več odvisno od mene in dobro se počutim. Nisem več v tistem vsakdanjem svetu, kjer moram stalno skrbeti za bodočnost, vse je odvisno od mene, od mojega napora, od moje inteligence, spretnosti, zmožnosti hitrih reakcij. Tu se nahajam

v posebnem svetu, kjer sem samo ena izmed figur in me to prav nič ne moti. Sproščujoče je prav dejstvo, da gre vse kot po maslu, da mi ni treba prevzeti nobenih odločitev« (Szabo 1997, 13).

Rave je neka forma, kar si lahko posameznik prisvoji in napolni z nekimi lastnimi pomeni ali pa tudi ne. Mnogim je lahko rave samo kot prva stopnička v narkomanski karieri, drugim pa začetek kreativnega, plodnega življenja, iz katerega bo črpal inspiracije za svoje ustvarjalne dejavnosti (Stanković 1998, 814).

Kot smo lahko videli iz prejšnjih izsledkov, velja, da so v glasbi prisotna mamila, zato sem v naslednjem poglavju napisala nekaj tudi o tem.

10 GLASBA KOT MAMILO

Iz knjige *Otrok in mediji* je razbrati, da določena zvrst glasbe lahko v določenih pogojih psihološke receptivnosti pripelje do stanja, ki ima podobne učinke kot mamilo (omama, zamaknjenost, motnje intelekta, vizionarski pojavi). V takem primeru lahko jemanje mamil učinek dodatno poveča. Takrat pride do hiperstimulacije (posledice, kot so bruhanje, slabost in drugo). Hipnotična stanja lahko nastanejo že takrat, kadar poslušalec, ki ni pod vplivom mamil, zavestno in s svojo voljo zmanjša stopnjo intelektualne budnosti. To pa se lahko zgodi tudi nehote. V takem stanju se povsem prepusti čutnim impulzom ritma. Pop glasba ima izjemno nizke frekvence, vse tja do 14 Hz, ki pa so seveda pod mejo poslušalčevega sluha (30 Hz). Poslušalec takšno glasbo občuti v svojem drobovju, telo ga potegne za seboj in poslušalca obvladuje. Pri testih na določenih osebah so prišli do ugotovitev, da beat z močnimi basovskimi toni pri veliki jakosti telo tako vzdraži, da lahko pride do seksualnega viška. Nivo insulina pade. Tako lahko nastane kolaps volje in moralnih zadržkov. Pop glasba lahko uporablja ultrazvočne frekvence, ki presegajo slušno mejo (17–29 KHz). V tem primeru lahko pri osebah povzroči reakcije, ki bi se jih dalo primerjati z injekcijami morfija. Posledica teh frekvenc je določeno ugodje, povečana budnost in izguba kontrole nad telesom (Košir 1995, 93). Bivalenca recepcije ustreza bivalenci, ki je kot učinek mamil. Če bo mladostnik imel pozitivno razpoloženje, ga bo psihoaktivna moč glasbe, katero mladostnik rad posluša, potegnila v nebesa. Če pa bo razpoloženje posameznika negativno in bo poslušal glasbo, ki jo sovraži, ga taka glasba lahko popelje v pekel. Isto pa velja tudi za mamila (Košir 1995, 93).

Raziskava iz leta 1984, ki jo je naredil Gonter Bartel z naslovom *Glasbeno vedenje in medijska potrošnja* ugotavlja, da so od 300 mladih, ki jih je Bartel zaprosil za kratek pogovor o njihovem uživanju glasbe, bili samo trije taki, ki so odkrito priznali, da uživajo mamila. Študent je dejal, da ga »progresivni rock« in »underground music« stimulirata h kajenju in pitju. K uživanju mamil pa po njegovem mnenju sodi drugačna zvrst glasbe, in sicer glasba, ki uporablja »tehnična sredstva«. Takšna glasba je na primer glasba Pink Floydov. Glasba navaja k mamilom, mamila v njem vzbujajo željo, da bi to glasbo poslušal (Košir 1995, 98). Tudi pri zvrsti glasbe kot je rave, je poleg učinkovitosti, ki jo daje glasba, še cela serija mamil, ki raverju pomagajo, da prenese ves fizični napor in bolje doživi ekstazo, odtujenost od vsakdana, lastno razbitost na več

plasti, ki ga tako končno reši odgovornosti osebe. Dejstvo je, da skupek zvokov, ritmov in kemije na nobene možgane ne mre delovati ugodno (Škafar 1998, 14).

11 LJUDSKA in NARODNA GLASBA

Ljudska kultura se ustvarja neposredno in spontano iz izkušnje skupnosti. To je kultura delavskih razredov, ki izraža skupnostno doživljanje dela. Med občinstvom in ljudskim ustvarjalcem ni nobene distance. Ljudska proizvodnja in njena potrošnja nista ločeni. A. L. Lloyd je zapisal: »Bistveno je, da pesmi delajo in jih pojejo ljudje, ki so identični s svojim občinstvom po položaju, poklicu, odnosu do doživljanja in v vsakodnevnem izkustvu« (Frith 1986, 58).

Peter, član ansambla Modrijani, je mnenja, da je narodnozabavna glasba nedavno nazaj veljala za glasbo, ki so jo igrali in poslušali predvsem starejši, mladi pa se je niso toliko posluževali. V zadnjih časih je med mladimi vse bolj priljubljena. Član ansambla Blaž pa je dejal, da so k temu doprinesli predvsem mladi ansambli, ki igrajo kvalitetno narodnozabavno glasbo. Vse več mladih se ukvarja z njo, kar posledično povzroča, da vse več mladih posluša to glasbo. Peter pravi, da domačo glasbo poslušajo tudi z namenom, da pokažejo, od kod izvirajo njihove korenine in na ta način ohranjajo svojo identiteto. Vzrok, da se narodno-zabavne glasbe proda relativno malo in dobiva malo prostora v medijih, je po njihovem mnenju ta, da je narodnozabavna glasba manj kvalitetna (Turk 2004).

V raziskavi, ki jo je opravljalo podjetje Mediana, so raziskovali, kaj mladi poslušajo na radiu. Raziskava je bila narejena v obdobju od junija do avgust leta 2009. V anketi je sodelovalo 585 mladih, starih od 15 do 30 let. Bili so razdeljeni v dve skupini. Prva skupina so bili mladi, stari 15–22 let, bilo jih je 263. Druga skupina pa so bili mladi stari 23–30 let, bilo jih je 322.

V prvi skupini, stari od 15 do 22 let, poslušajo večinoma glasbo (90,5 %). Tudi v drugi skupini, kjer so mladi, stari od 23 do 30 let, večinoma poslušajo glasbo (88,5 %). V celoti jih je 89,4 % odgovorilo, da največ po radiu poslušajo glasbo. Vsi mladi, ki so navedli, da najraje poslušajo glasbo po radiu, so bili vprašani, katero zvrst glasbe radi poslušajo. Obe skupini starostnikov najrajši poslušata pop glasbo, sledi ji rock glasba, na tretjem mestu pa je narodnozabavna glasba. Sledijo še techno glasba, klasična glasba, jazz in drugo.

V prvi skupini (15—22 let) narodnozabavno glasbo posluša 29,4 % mladih, v drugi skupini (23—30 let) pa narodnozabavno glasbo posluša kar 40,4 % mladih. Skupno v skupini od 15 do 30 let to zvrst glasbe posluša 35,4 % mladih. Ugotovimo lahko, da mlajši v starostni kategoriji od 15 do 22 let ne poslušajo toliko te zvrsti glasbe, medtem ko v drugi skupini, od 23 do 30 let, to zvrst glasbe posluša skoraj polovica mladih.

Narodnozabavna glasba v povprečju ni med najbolj priljubljenimi zvrstmi glasbe. Prevladujeta pop in rock zvrsti, čeprav pa lahko trdimo, da je pri mladih še kar veliko poslušana, saj so v ozadju še druge zvrsti glasbe, ki so poslušane še manj.

12 POSLEDICE GLASBE PRI MLADIH

Glasba je nek specifičen izraz kulture in medij, v katerem se manifestira človeški duh. Mladim lahko da pozitivne ali negativne stvari. Sociologi pomembnost glasbe najpogosteje razlagajo s kulturo vrstniške skupine. Colin Fletcher opisuje, kako je rock'n'roll preoblikoval liverpoolske ulične bande v beat skupine (Frith 1986, 212). Teolog Horst Albrech navaja misel vodje zavoda za mladoletne prestopnike, ki je preučevala vedenje zapornikov pod vplivom rock glasbe. Pravi, da edino, kar jih tako močno pritegne, je silna, čustveno nabita glasba. Ko poslušajo glasbo in plešejo, se približajo nečemu, kar resnično za trenutek preseže njihovo realno življenje (Košir 1995, 85). »Vrednota glasbe ni več njena vsebina, sporočilo ali odlična izvedba, ampak čisto čutno ugodje v samopozabi plesa do onemoglosti. To je subverzivnost, ki sega dosti globlje od (še vedno) predvsem intelektualnega, diskurzivnega uporništva kakšne folk ali punk glasbe« (McClary v Stanković 1998, 806). Ritem glasbe je tista sila, ki v osnovi popelje plesalce do evforičnega, ekstatičnega občutka v ritualu, ki ne skriva svojega navdušenja nad magičnimi plesi številnih arhaičnih skupnosti širom nerazvitega sveta (Stanković 1998, 806). Sociologi v šestdesetih in sedemdesetih letih so ponavljali Colemanove trditve, da je pop središče najstniškega socialnega sistema. Pregled literature o angleških najstnikih govori, da je glasba osrednja aktivnost angleške kulture, iz katere izhajajo mnoge stranske aktivnosti. Prisotnost »njihove« glasbe je še vedno tisto, kar mlade privabi v gostilne, diskoteke in mladinske klube; domače razvedrilo je še vedno igranje glasbe ali poslušanje plošč (Frith 1986, 201).

13 METODOLOGIJA

V diplomski nalogi sem v teoretičnem delu opisovala mlade in glasbo. Kaj mladim glasba pomeni, kako jo doživljajo, kakšen vpliv ima nanje, ali lahko zaradi glasbe nastanejo tudi kakšne posledice itd. Kar sem opisovala v teoriji, bi rada prikazala tudi v praktičnem delu. Poskušala sem ugotoviti, ali dejstva iz teorije držijo in se ujemajo. Pomagala sem si z vprašanji, ki so to poskušala čim bolj nazorno prikazati.

Pri empiričnem delu sem uporabila kvalitativno metodologijo, polstrukturirani intervju. Metodo sem si izbrala, ker želim videti nekoliko globljo sliko tega, kako mladi doživljajo glasbo.

Za intervju sem oblikovala vprašanja, ki zajemajo vprašanja o glasbi na splošno; vprašanja, ki so malo bolj poglobljena — dajejo uvid, koliko posamezniku glasba pomeni; ter vprašanja, ki podajajo odgovore, koliko se mladi posvečajo glasbi.

Vzorec je vključeval 16 oseb, starih od 15 do 30 let. Takšno starostno lestvico sem izbrala, ker si mladi v tem obdobju začnejo oblikovati svojo identiteto, nekako pa si oblikujejo tudi mnenje o glasbi (kakšno glasbo poslušajo, kaj jim je všeč ...). Do tridesetega leta imajo izoblikovano identiteto, tako pa tudi mišljenje o glasbi.

Osebe, ki sem jih intervjuvala, sem razdelila v dve kategoriji, in sicer na tiste, ki se z glasbo ukvarjajo na kakršen koli način (igrajo kakšen instrument, pojejo v zboru ...), gre za skupino A, in tiste, ki so v glasbi samo kot poslušalci, predstavljajo skupino B. Ker se mladi med 15. in 30. letom nekoliko razlikujejo, sem jih pri vsaki od teh kategorij razdelila še glede na leta in spol. V prvi skupini (ukvarjajo se z glasbo) so bili štirje intervjувanci, stari od 15 do 22 let, štiri punce in štirje fantje. Prav tako sem intervjувance razdelila tudi v drugi skupini. Ugotovila bom, ali prihaja do kakšnih razlik pri mnenju o glasbi pri tistih, ki se z glasbo na kakršen koli način ukvarjajo, in tistih, ki so v glasbi samo kot poslušalci. Videla bom lahko tudi, ali so kakšne razlike glede starosti, saj doba od 15 do 30 predstavlja kar velik razpon, in razmišljanje pri posameznikih se lahko v tem obdobju še nekoliko razlikuje. Lahko bom primerjala, ali so kakšne razlike glede na spol: ali punce poslušajo kakšno drugačno zvrst glasbe, npr. bolj mirno kot fantje in podobno.

Vprašanja, s katerimi sem si pomagala pri raziskovalni nalogi, sem zastavljala čim bolj točno. Oblikovana so tako, da je intervjuvanec natanko vedel, kaj vprašanje od njega zahteva. Kot sem že omenila, so vprašanja sestavljena glede na to, kaj intervjuvanec doživlja ob glasbi, kaj mu pomeni itd.

Mlade sem intervjuvala v njihovem prostem času med 5. in 12. avgustom 2009. Takrat so bili bolj zbrani, sproščeni in so lahko natančneje odgovarjali. Kot sem že poudarila poprej, sem intervjuvane osebe razdelila v dve skupini. Na tiste, ki se z glasbo ukvarjajo na kakršen koli način (skupina A), in tiste, ki so v glasbi samo kot poslušalci (skupina B). Vsi intervjuvanci so bili osebe, ki jih poznam. Preden sem začela z intervjuvanjem, sem jim zagotovila anonimnost. Namesto njihovih imen in priimkov sem pri tem uporabljala druga imena. Spremenljivke spol, leto in kraj pa so ostale iste.

Zvočne zapise opravljenih intervjujev sem shranjevala, nato sem jih transkribirala in analizirala. Odgovore, ki so se mi zdeli posebej zanimivi, ali pa so v nekaterih stvareh ločili od ostalih, sem še posebej poudarila.

14 ANALIZA PODATKOV

Pri analizi podatkov sem pisala odgovore intervjuvanih in zraven še kratke ugotovitve, saj sem natančnejše ugotovitve podala v naslednji točki.

Vsi intervjuvanci so mi odgovorili, da glasbo poslušajo. Eden od njih mi je že pri tem vprašanju dodatno povedal, da glasbo zelo rad posluša, eden pa je dejal, da glasbo posluša občasno. Poslušajo jo, ker jim veliko pomeni, pri nekaterih že skoraj način življenja, veliko se ji podrejšajo in v njej razširjajo svoja glasbena znanja. Nekateri so mnenja, da glasba spreminja razpoloženje vsem okoli njih, jih sprošča, zabava, pomirja. Nekateri spravi v dobro voljo, jim krajša čas, nekateri ob njej lahko jokajo, v misli jim pridejo spomini, velikokrat si zraven tudi pojejo. Poslušajo jo zaradi »žuranja«. Nekateri pa so bili mnenja, da jo poslušajo, ker ne marajo tišine, da jim čas hitreje mine. Poslušajo jo, ker se jim zdi tišina dolgočasna, zapolni praznino v glavi, v njej pa lahko razbereš sporočilo glasbenika, ki deli izkušnje, počutja s poslušalci. Nekateri jo poslušajo »za zraven« in ne za svoj užitek.

Na splošno glasbo poslušajo zaradi zabave, »žuranja«, ob njej se sprostijo in razvedrijo. Tukaj lahko opazimo, da jo poslušajo na eni strani zaradi užitka, po drugi strani pa samo zaradi tega, da jim ni dolgčas. Vidimo lahko, da pri skupini A dajejo nanjo nekaj več poudarka zato, ker se vključuje v njihovo šolanje, jim pomeni način življenja, veliko se ji podrejšajo, medtem ko jo v skupini B poslušajo predvsem zaradi sprostitve. Opazimo lahko, da so v skupini B pozorni tudi na besedila.

Ula: »Poiščeš sporočilo, vsak (glasbenik) je v življenju pobral kakšno lekcijo in jo sporoči oz. deli izkušnje in počutja. Vendar jo poslušam tudi zaradi tega, ker ti zapolni praznino v glavi« (glej prilogo B).

Tisti intervjuvanci, ki se z glasbo ukvarjajo, igrajo različne instrumente, kot so harmonika, flavta, klaviature, citre; igrajo pri ansamblih, godbi; pojejo, pomagajo v šoli, kjer pripravljajo otroke na pevske revije, poučujejo mlajše predhodnike igranje inštrumentov in celo pišejo besedila. Tudi plešejo. S tem se ukvarjajo, ker jim je to v veselje, hkrati pa se izobražujejo na glasbenih šolah, kjer imajo opravka z raznimi glasbili. To delajo predvsem za dušo in sprostitev. Tisti, ki so z glasbo povezani samo kot poslušalci, se lahko z njo tudi ljubiteljsko ukvarjajo: glasbo »vrtijo« in producirajo.

Včasih, ko so v dobri družbi, tudi zapojejo. Ugotavljam, da se z glasbo ukvarjajo v večji meri tisti, ki prihajajo z vasi in iz manjših mest. Glede na spol in starost pa tukaj ni kakšnih bistvenih razlik.

Sara: Glasbo samo poslušam ter si ob delu zapojem tudi refren kakšne pesmi, če ga poznam. Ker čez dan oziroma po navadi dopoldan ter kadar se vozim z avtom, veliko poslušam radio, sem zgolj poslušalec. Kadar pa sem dobre volje v dobri družbi, pa tudi pojem. Morda sem neposredni pevec (smeh). Glasbo poslušam po navadi neposredno, redkokdaj si jo izberem, katere pesmi bom poslušala in jih samo poslušam. Tega ne počnem. Glasba je zame bolj nekaj, kar mora biti za zraven, da ni dolgčas, ko nekaj počnem (glej prilogo B).

Mladi glasbo poslušajo, kadar se učijo igranja na inštrument; če nimajo kaj početi, kadar jim ustreza, skozi cel dan, v prostem času; kadar se je ne da preslišati od sosedov; ko se počutijo odlično ... Glasba stopnjuje njihova čustvena stanja, povzroči veselje, žalost (kadar jim je dolgčas, kadar se učijo ...). Nekdo je celo dejal, da jo posluša, če se le spomni nanjo. Nekateri so dejali, da jo poslušajo vedno, vsepovsod, če ne, pa si jo pojejo kjer koli, ker brez tega ne zdržijo.

Poslušajo jo v avtomobilu, po radiu, na TV-ju, internetu, s pomočjo MP3 predvajalnika, v trgovinah, na avtobusu, v cerkvi, pri hišnih opravilih (kuhanje, pospravljanje), v službi, v klubih, diskotekah, na prireditvah in festivalih. Opazimo lahko, da intervjuvanci poslušajo glasbo na zelo različnih krajih, ob raznih priložnostih. Nekateri jo poslušajo, če so dobre volje, drugi spet, ko so slabe volje. Nekaterim pripomore k večjemu veselju, nekatere prisili k joku.

Na vprašanja kdaj, kje in v kakšnih trenutkih poslušáš glasbo glede na skupino A in skupino B ni opaziti kakšnih bistvenih razlik, razen ene. Pri skupini B je ena oseba dejala, da posluša glasbo, če se jo spomni poslušati. Glede na spol in starost vidnih razlik med intervjuvanci ni opaziti.

Vsi so dejali, da glasbo poslušajo tudi na raznih festivalih, v klubih, diskotekah itd. S tem odgovorom so že podali odgovor na vprašanje, ali obiskujejo klube, glasbene prireditve, diskoteke ter zakaj in kolikokrat. Nekateri obiskujejo pretežno glasbene prireditve, drugi pa pogosteje klube. Iz odgovorov lahko ugotovim, da se tisti, ki

prihajajo z vasi, večkrat udeležujejo raznih prireditev, kot pa hodijo v klube. Sklepam lahko, da po vaseh ni toliko diskotek in klubov, in jih zato redkeje obiščejo. Tisti iz mesta pa hodijo več v diskoteke in klube, seveda pa tudi na glasbene prireditve. Ena oseba je dejala, da klubov in diskotek ne obiskuje, udeležuje pa se koncertov in festivalov. Bila pa je tudi oseba, ki je dejala, da se mimogrede udeleži kakšnega koncerta; ostalih prireditev, klubov in diskotek pa ne obiskuje.

Vseh glasbenih festivalov, klubov, diskotek ali kakršnih koli drugih glasbenih oblik se mladi udeležujejo zaradi druženja, iskanja novih inovativnih skupin, zaradi zanimanja, družbe, spoznavanja novih ljudi, učenja (glasbene prireditve so jim poučne). Nekateri se tega udeležujejo ne toliko zaradi glasbe, ampak predvsem bolj zaradi druženja, ali pa so tu še kakšni drugi razlogi. Nekateri pa pravijo, da se koncertov udeležujejo občasno, predvsem zaradi finančnega položaja. Glasbenih prireditev in vsega ostalega se časovno udeležujejo zelo različno. Nekateri pogosteje, nekateri redkeje. Tisti, ki so redni obiskovalci, po navadi enkrat tedensko, drugače pa zelo odvisno: enkrat na dva tedna, enkrat mesečno ...

Pri spolu in starosti bistvenejših razlik ni, so pa male razlike pri skupinah. V skupini A so nekateri mnenja, da obiskujejo prireditve zaradi učenja, ker jim je to poučno; medtem ko v skupini B tega nisem zaznala. V tej skupini jim je poleg vsega ostalega najpomembnejše druženje in zabava.

Maja: »Obiskujem diskoteke, da se znorim, spustim ven energijo in si jo nabiram, hodim na glasbene prireditve, ker se mi zdi to poučno in zelo zanimivo, na koncerte ne oz. občasno, ker ni denarja« (glej prilogo B).

Mitja: »Da, ker je večji užitek poslušati glasbo, ko si obkrožen z ljudmi, katerim je všeč ista stvar. Vsaj enkrat tedensko med letom, poleti pa je vsega malo več« (glej prilogo B).

Mladi, ki sem jih intervjuvala, so na vprašanje, katero zvrst glasbe najrajši poslušajo, podali zelo različna mnenja. Poslušajo narodnozabavno glasbo, rock, house, techno, pop, dalmatinsko glasbo, rock'n'roll, zimzelene popevke, punk, ska, reggae, elektronsko glasbo, jazz in hard glasbo. Nekateri so bili mnenja, da je to nekoliko težko vprašanje in se niso mogli natančno opredeliti. Niso toliko osredotočeni na določeno zvrst, če pa bi

se morali natančneje opredeliti, bi izbirali takšno, kjer sodelujejo kitara, bobni, harmonika in dober vokal. Dejali so, da je to odvisno tudi od razpoloženja, počutja. Tu bi lahko bile kakšne razlike glede spola; npr., da ženske poslušajo mirnejšo glasbo itd. V sedanjem času tudi dekleta poslušajo punk, house itd. Razlike so nekoliko vidnejše glede na skupini. Skupina A posluša narodnozabavno in zabavno zvrst glasbe, medtem ko v drugi skupini to zvrst poslušajo nekoliko manj. Razlike so tudi glede na to, od kod prihajajo. Tisti, ki so z vasi, poslušajo zabavno in narodnozabavno glasbo, medtem ko tisti, ki živijo v mestih, slednjo poslušajo manj.

Nekateri intervjuvanci imajo glasbene idole, drugi ne. Sedem jih je odgovorilo, da glasbene idole ima, ker se lahko od njih veliko naučijo, predvsem na začetku glasbene kariere. Predstavljajo jim zgled in vzor, ustvarjajo glasbo, ki je podobna njihovemu stilu. V posameznikovih očeh so nekateri izvajalci boljši in so zaradi tega njegovi idoli. Za nekoga so idoli vsi. Tisti, ki pa nimajo idolov, so mnenja, da idolov ni, ne potrebujejo zgleda, so mnenja, da je idol vsak posameznik sam. Nekateri jih nimajo, ker ne vedo, koga bi izpostavili. Glasbo poslušajo ne glede na to, kdo je izvajalec. Če jim je »komad« vseh, ga poslušajo. Tukaj kakšnih razlik glede na skupino ni, pri spolu pa opazimo, da je ena intervjuvanka odgovorila, da ima idola, vse ostale pa jih nimajo. Vsi fantje so, razen dveh, odgovorili, da jih imajo. Glede starosti in kraja ni kakšnih bistvenejših razlik.

Rok: »Glasbene idole imam zato ker se lahko za njimi zgledujem in delam glasbo v podobi njihovega stila, plus „fajn“ jih je poslušati. Adi Smolar, Iztok Mlakar, Lojze Slak, Joe Satriani, Christina Aguilera, Sonata Arctica« (glej prilogo B).

Sara: »Nimam glasbenih idolov. Kot sem že opisala, vseh mi je tista pesem, katera mi gre dobro v ušesa« (glej prilogo B).

Glasba pri mladih sproža zelo različne občutke in učinke. Nekaterim pomeni sprostitve energije, ki se nabira v njih, v drugih sproža različna čustva in občutke, naredi jih močne, pogumne, vliva jim dobro voljo, daje jim razna sporočila. Nekateri se na to niso tako osredotočili in so dejali, da je to pač čisto odvisno od zvrsti. Nekaterim povzroča pozitivne, drugim negativne učinke. Nekdo je celo dejal, da mu glasba sproža mravljinice po rokah, nekoga pa glasba čisto »zadene«. Na splošno lahko ugotovimo, da

na intervjuvance učinkuje pozitivno, redkokdaj pa negativno. Glede na skupine, spol, starost in kraj tukaj ni kakšnih vidnejših razlik.

Sara: »Predvsem se sprostim in sem še bolj vesela. Ker poslušam, bolj ritmično glasbo, menim, da me bolj "naspidira". Menim, da bi ob kakšni romantični ali umirjeni postala precej živčna« (glej prilogo B).

Sonja: »Mravljinci po rokah, se spomnim preteklih dogodkov, postanem dobre volje, si zraven zapojem, da energije za delo« (glej prilogo B).

Na vprašanje, kakšna glasba po njihovem okusu tvori dobro vzdušje, so bila podana zelo različna mnenja. Nekateri so dejali, da je to takšna glasba, ki vsebuje ritme in melodijo, kateri te »potegnejo« visoko; tista, ki dvigne ljudi pokonci, spevna, melodična, s hitrimi ritmi in besedilom; tista, ki se navezuje na pozitivne stvari. Nekdo je dejal, da se mu zdi, da je to klasična glasba, predvsem zaradi posebne zgradbe, usklajenosti zvokov. Ne strinja pa se z elektronsko glasbo. Drugi so bili mnenja, da je to čisto odvisno od posameznika, kakšna jim je všeč, to je odvisno od njihovega razpoloženja. Glede na spol, starost, kraj in skupino tukaj ni kakšnih razlik.

Gorazd: »Vsake oči imajo svojega malarja. Pri meni dobro vzdušje naredi glasba, ki je kvalitetna, dobro poslušljiva, z zanimivim besedilom, melodijo; in predvsem da je akustična, se pravi zaigrana na instrumente. Elektronske glasbe ne poslušam. Sicer pa je veliko odvisno od razpoloženja« (glej prilogo B).

Mladi se s svojimi vrstniki glede glasbe pogovarjajo o svojem glasbenem delu, tehniki, instrumentih, kvaliteti zvoka, interpretaciji, o glasbeni teoriji, o glasbenih festivalih, koncertih, nastopih, kakovosti izvedbe določenih pesmi, o izkušnjah, prilogah v glasbeni karieri, tehniki igranja, tudi o tem, kje je kakšen »žur«, o zgoščenkah, kaj kdo posluša, kaj ga zanima. Tisti, ki se o glasbi z vrstniki ne pogovarjajo, niso podali komentarja. Tukaj glede na spol, starost in kraj ni kakšnih posebnih ugotovitev, opazimo pa lahko, da se intervjuvanci v skupini A o glasbi s svojimi vrstniki pogovarjajo drugače, bolj poglobljeno. Tu mislim na tehniko glasbe, kvaliteto zvoka in tudi na dogodke, kjer igrajo, pojejo in drugo; medtem ko se v skupini B pogovarjajo bolj na posplošeni ravni, npr. o novih zgoščenkah itd. Vidimo lahko, da se večina

mladih intervjuvancev o glasbi le pogovarja, trije so taki, ki se o glasbi pogovarjajo manj oz. se o njej sploh ne pogovarjajo.

Gorazd: »Kot glasbenik se veliko pogovarjam o svojem delu. Z glasbenimi vrstniki se pogovarjam o glasbeni tehniki in instrumenith, o kvaliteti zvoka, o občutku za neko glasbo, interpretacijo ...« (glej prilogo B).

Mitja: »Pogovarjam se o novostih, ki so jih glasbeniki ustvarili, in o prihajajočih koncertih« (glej prilogo B).

Vsak posameznik ima različen okus za glasbo. Zanimalo me je, ali mladi sprejemajo glasbo drugih, čeprav ni po njihovem okusu. Skoraj vsi (15 intervjuvancev) so dejali, da glasbo, ki ni po njihovem okusu, sprejemajo. Pravijo, da je nikomur ne vsiljujejo, jo pa cenijo in sprejemajo, čeprav je ne poslušajo. Svojo odločitev utemeljujejo z dejstvom, da je ne glede na zvrst glasbe potrebno vložiti veliko truda. Ena oseba je dejal, da take glasbe ne sprejema. Poslušala bo takšno, ki bo ustrezala njej. Drugačne tudi ne bo poslušala, čeprav jo poslušajo njeni prijatelji. Glede na vse spremenljivke tukaj ne vidim kakšnih večjih razlik.

Anja: »Ne. Glasbe, ki ni po mojem okusu, ne bom poslušala samo zato, ker bi ustrezala mojim prijateljem. Glasba mora ustrezati meni« (glej prilogo B).

Maja: »Glasbo, ki ni po mojem okusu, čisto sprejemam, saj je vsaka po svoje zelo čudovita in dobra muzika« (glej prilogo B).

15 ZAKLJUČEK

Glasba ima veliko funkcij, ki vplivajo na človeka. Lahko so pozitivne ali negativne. Človek se začne z glasbo spoznavati že v otroštvu in ga spremlja skozi celo življenje. Pomembno funkcijo ima pri mladostnikih, saj so velikokrat v kriznih situacijah, zapirajo se vase in iščejo pomoč. Z njeno pomočjo si lahko oblikujejo svoje identiteto in v njej najdejo tisto, kar so iskali. Poveže jih s prijatelji, za trenutek lahko pozabijo na skrbi, ki jih tarejo. Glasba poskuša razvedriti vsakega posameznika, ga spraviti iz slabe volje, ga pomiriti, mu vlivati nove moči in energijo. S pomočjo teoretičnih spoznanj lahko pritrdimo, da so mladi glasbo uporabljali kot nekakšen stil, kjer so se skupine mladostnikov ločevale ena od druge. Zelo pomemben jim je bil ples in zabava, slednja jim predstavlja tudi sprostitev. S pomočjo vsega omenjenega izražajo tudi svoja čustva.

Mladi veliko poslušajo glasbo. Že na samem začetku intervjuja so nekateri poudarili, da jim glasba res veliko pomeni in jo poslušajo na vsakem koraku. So pa tudi mladi, ki jim glasba ne pomeni toliko. Poslušajo jo, kadar jim je dolgčas (če se sploh spomnijo nanjo). Nimajo neke potrebe in želje po tem, da bi jo poslušali. Sklepamo lahko, da obstajajo mladi, ki dajejo nanjo veliko poudarka, obstajajo pa tudi taki, ki jim glasba ni tako pomembna in jo poslušajo le občasno ter nanjo niso toliko pozorni.

Glasba je kot nekakšna oblika dejavnosti, kjer se znotraj skupin, ki so povezane z glasbo, oblikujejo nekakšni posebni odnosi med mladimi. Se zabavajo in dobro počutijo. V trenutku zabave stvari izgubijo svojo težo in mladi za nekaj časa pozabijo na skrbi. Da bi se mladi več družili in se z glasbo srečevali še kje drugje, ne samo s pomočjo radia in drugih sprejemnikov, lahko poskrbijo z obiskom koncerta, diskoteke ali kakršne koli druge glasbene prireditve. Nekateri, predvsem tisti, ki se z glasbo ukvarjajo, to počnejo — poleg zabave — še zaradi glasbe same, saj v njej iščejo inovativne stvari, ostali pa obiskujejo glasbene dogodke samo zaradi družbe, sprostitve, plesa, zabave in oddiha. Nekateri pravijo, da hodijo v klube ne toliko zaradi glasbe, ampak predvsem zaradi spoznavanja novih ljudi in druženja. Tisti, ki so doma s podeželja, in diskotek in klubov v bližini nimajo toliko, se zato večkrat odpravijo na kakšno glasbeno prireditev, ostali, ki pa so jim diskoteke na voljo, se zabavajo v njih vsaj enkrat tedensko ali nekajkrat mesečno, saj jim to pomeni veliko sprostitev in zabavo. Ugotovila sem, da se mladi s podeželja nekoliko več udeležujejo kakšnih

glasbenih prireditvev, predvsem tisti, ki se z glasbo ukvarjajo. Predstavlja jim zanimivo izkušnjo in priložnost za pridobitev novih znanj. Nekaterim koncerti pomenijo zelo veliko, vendar se jih zaradi finančnih težav udeležujejo precej manj kot ostali.

Mladi se pogosto glasbeno udeležujejo. Veliko igrajo inštrumente, pojejo, sodelujejo v kakšnih »bendih«, glasbenih skupinah ali ansamblih. Nekateri že poučujejo mlajše otroke različne inštrumente in pišejo besedila za skladbe. So mnenja, da brez glasbe ne morejo in da jih mora spremljati skozi cel dan. Glasbeno so dejavni, ker jih to sprosti, jim je kot razvedrilo, pri tem uživajo in ohranjajo povezanost in pogost stik z glasbo. So pa z njo povezani tudi tisti mladi, ki so v vlogi poslušalcev, vendar je nekaterim prav tako blizu, in se z njo ukvarjajo ljubiteljsko. Vrtijo jo v klubih in so povezani z njo še na kakšen drug način. Včasih si tudi zapojejo ali zaplešejo. Obstajajo pa tudi posamezniki, ki brez glasbe lahko zdržijo, je ne poslušajo toliko in nanjo v vsakdanjosti ne dajejo toliko poudarka.

Mladi glasbo poslušajo na različnih krajih, ob različnem času in različnem delu. Če je ne slišijo doma po radiu, jih spremlja v trgovinah, na prostem, v mestu, v kavarnah, v službi, v avtomobilu. Poslušajo jo pri gospodinjskih opravilih, ko se učijo itd.; poslušajo jo v vseh čustvenih stanjih — kadar so slabe volje in kadar so dobre volje. Glasba mlade spremlja na vsakem koraku, četudi ji včasih ne prisluhnejo in se ji ne posvetijo tako zelo (npr. v trgovini, v mestu itd.). Mladi, ki glasbi niso toliko podrejeni, ji ne posvetijo toliko pozornosti — lahko jo tudi preslišijo oz. jo poslušajo, če jim je sploh do tega.

Glasba ima v sebi posebno moč. Med poslušanjem lahko v mladih vzbudi različna čustva. Lahko jih spomni na lepe in žalostne trenutke. Ritmična, vesela glasba jih lahko spravi v dobro voljo, otožna pa jih lahko razžalosti. Pogosto jih pomirja, sprosti, v njej najdejo energijo, daje jim občutek moči. Nekatere lahko mirna glasba dolgočasi, veliko večino pa pomirja in v njej uživajo. Nekateri mladi menijo, da mora biti glasba, ki tvori dobro vzdušje, živahna, poskočna, drugi pa trdijo, da je to lahko npr. klasična zvrst glasbe (zaradi posebne uglajenosti tonov, zgradbe, izvajanja itd.). Menijo, da je za zabavo uporabna takšna glasba, ki je vseč vsakemu posamezniku. Ni nujno, da je živahna. Lahko je tudi mirna in če je to nekomu vseč, lahko tudi takšna glasba tvori dobro vzdušje.

Glasba je nemalokrat tudi predmet pogovora, tako med mladimi kot starejšimi. Mlade na nek način povezuje in jih druži. O glasbi si izmenjujejo svoja mnenja in doživetja. Nekateri se o njej pogovarjajo več, nekateri manj. Tisti, ki se z glasbo ukvarjajo, se o njej pogovarjajo nekoliko več oz. o bolj različnih stvareh. Razpravljajo o nastopih, si pripovedujejo zgodbe, ki so jih doživljali, ko so nastopali, spregovorijo o vtisih preteklih glasbenih dogodkov; pogosto potekajo »debate« o inštrumentih, kakšni so bili nastopi te ali one skupine itd. O njej se lahko pogovarjajo bolj poglobljeno, kot je to npr. izvajanje pesmi, kvaliteta zvoka ... Mladi, ki so v glasbi prisotni kot poslušalci, pa se o tem pogovarjajo nekoliko drugače oz. se pogovor nanaša o glasbi na splošno, kot npr. o glasbenih skupinah, pogovor ob izidu kakšnega novega CD-ja in podobno.

Mladi poslušajo zelo različne zvrsti glasbe. Nekateri se ne morejo točno opredeliti, katera zvrst jim je najbolj všeč. To je odvisno od razpoloženja, od trenutkov. Punce naj bi včasih poslušale mirnejšo glasbo kot fantje, vendar v sedanjem času pri poslušanju določenih zvrsti ni kakšnih bistvenih razlik med spoloma. Mladi, ki prihajajo iz manjših mest in z vasi, se z narodnozabavno glasbo ukvarjajo nekoliko več kot mladi iz mesta, ki dajejo več poudarka tudi zvrstem, kot je to npr. elektronska glasba itd. Mladi, ki se z glasbo dodatno ukvarjajo, poslušajo vse mogoče zvrsti glasbe: od klasike do zimzelenih popevk in dalmatinskih pesmi, veliko pa poslušajo tudi narodnozabavno glasbo. Posebno pozornost namenijo melodiji in besedilu (dalmatinske pesmi, zimzelene pesmi, narodne pesmi imajo bogata besedila in melodijo), medtem ko tisti, ki so v glasbi poslušalci, poslušajo manj narodnozabavne glasbe, klasike itd.

Tisti mladi, ki so iz mesta, poslušajo bolj pop in rock zvrsti. Nekateri poslušajo glasbo tudi zaradi izvajalcev samih. Imajo vzornike. Všeč jim je ta ali oni kitarist, saj »stvar res obvlada«. Nekateri mladi imajo glasbene idole: tako tisti, ki se z glasbo ukvarjajo, kot tudi tisti, ki so v glasbi samo v vlogi poslušalcev. V njih vidijo svoje vzornike, se ravnajo in učijo po njih in spremljajo njihovo glasbo. Tisti, ki pa idolov nimajo, so mnenja, da ne vedo, koga bi med glasbeniki izpostavili, saj jim je všeč različna glasba in se zato ne morejo osredotočati na določenega izvajalca. Glede glasbenih idolov je opaziti, da jih ima več moških kot žensk.

V raziskavi sem bila pozorna še na spol in leta. Ugotavljala sem, ali so kje kakšne razlike. Glede na spol tako fantje kot punce poslušajo vse zvrsti glasbe. Tudi pri letih ni

bilo opaziti kakšnih večjih razlik. Mladi od 15. do 30. leta poslušajo zelo različne zvrsti glasbe, kjer ni nobenih določil, kot npr. da bi mlajši poslušali več pop glasbe kot rock ali podobno. Vsak posameznik ima izoblikovano svoje mnenje in posluša tisto zvrst, ki mu glede na okoliščine najbolj ustreza.

V sedanjem času imajo mladi na razpolago vse mogoče zvrsti glasbe, od ljudske do najbolj elektronsko umetne glasbe. Menijo, da je vsaka zvrst po svoje zanimiva in dobra, vendar ni za vsaka ušesa. Poudariti je potrebno, da nobene ne zavračajo. Jo cenijo, kar je zelo izjemnega pomena. So mnenja, da je potrebno spoštovati in ceniti vsako zvrst glasbe in glasbenika, ki je izvajalec le-te.

V fazi mladostniškega odraščanja je glasba pomemben dejavnik. Prav je, da mladi poslušajo glasbo, saj v njej najdejo udobje in zadoščenje. Nekateri ju prepoznajo v zelo živahni, drugi v mirnejši glasbi. So pa tudi taki, ki vse to prepoznajo v tišini.

Glasba ponuja mladostnikom skupne poti, s pomočjo glasbe lahko izžarevajo samega sebe, pomaga jim razumeti čustva in občutke, ki so zanje pogostokrat bistvenega pomena, tako v času mladostniškega odraščanja kot kasneje na njihovi nadaljnji življenjski poti.

16 LITERATURA

- Brake, Mike. 1983. *Sociologija mladinske kulture in mladinskih subkultur*. Ljubljana: Univerzitetna konferenca ZSMS.
- Divjak, Milan in Tilka Kren. 1969. *Vzori in idoli naše mladine*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Frith, Simon. 1986. *Zvočni učinki*. Ljubljana: Univerzitetna konferenca ZSMS.
- Inštitut za raziskovanje trga in medijev, Mediana. 2009. *Raziskava o poslušnosti radijskih postaj*. Interno gradivo.
- Košir, Manca. 1995. Otrok in mediji. *Zveza prijateljev mladine Slovenije* (3): 85—98.
- Leon, Štefanija. 2007. Učinek glasbe: notice k raziskavam pojma. *Muzikološki zbornik* 43 (1): 29—42.
- Motte-Haber, Helga de la. 1990. *Psihologija glasbe*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Muršič, Rajko. 1993. O moči glasbe. *Časopis za kritiko znanosti* 21 (160/161): 101—124.
- - - 2000. *Trate vaše in naše mladosti: zgodba o mladinskem in rock klubu*. Ljubljana: Subkulturni azil.
- Sodja, Lovro. 2006. *Mladi slovenski glasbeniki v Evropi*. Ljubljana: Založba Družina.
- Stanković, Peter. 1998. Rave subkultura in zagonetena devetdeseta. *Teorija in praksa* 35 (5): 800—815.

- - - 2006. *Politike popa. Uvod v kulturne študije*. Ljubljana: Knjižna zbirka MAKLEN.
- Szabo, Peter. 1997. Fenomenologija zabave. *Tretji dan* 26 (7): 10–15.
- Škafar, Vinko. 1998. *Verstva, sekte in novodobna gibanja*. Celje: Mohorjeva družba.
- Tomc, Gregor. 1999. »Na rock koncerte hodim tako, kot drugi na Beethovna«. *Primorska srečanja* 23 (224): 830–833.
- Ule, Mirjana. 1988. *Mladina in Ideologija*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Ule-Nastran, Mirjana in Vlado Miheljak. 1995. *Prihodnost mladine*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Uranjek, Anica. 1993. Sprostitev in glasba. *Psihološka obzorja* 2 (3/4): 185–188.
- Žgavec, Mirjam. 2001. *Allan P. Meriam, Antropologija glasbe*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- *Antimirovalo*. Dostopno prek: <http://antimirovalo.tuditi.delo.si/2006/10/11/vidik-in-mnenje-muzikologa> (11. maj 2009).
- Drevenšek, Simona. 2007. Mora biti nasilno, ker je 'heavy'. *Večer*, 4. avgust. Dostopno prek: http://bor.czp-vecer.si/VECER2000_XP/2007/08/04/2007-08-04_STR-33-33_MX-01_IZD-01-02-03-04-05-06_PAG-REPORTAZE.PDF (25. maj 2009).
- Groegl, Sergeja, Branko Podboj, Barbara Tetičkovič in Milka Ajtnik. 2003. *Pomen glasbenih vrednot za Slovenijo in občo kulturo človeštva*. Dostopno prek: <http://www.google.si/search?hl=sl&q=prilagojen+u%C4%8Dni+na%C4%8Drt+glasbene+vzgoje+z+a+gluhe+in+naglu%C5%A1ne&meta> (5. maj 2009).
- Turk, Miha. 2004. Modrijani. *Ognjišče*, 8. september. Dostopno prek: <http://revija.ognjisce.si/leto2004/sep2004/pdf/glasba.pdf> (6. junij 2009).

- *Umrl kralj popa Michael Jackson*. Dostopno prek: http://www.siol.net/trendi/glasba/novicke/2009/06/umrl_kralj_popa_michael_jackson.aspx (26. junij 2009).

Priloga A: Vprašalnik o mladih in o njihovem poslušanju glasbe

SPOL: Ž M

STAROST:

STATUS (študent, zaposlen, nezaposlen ...):

KRAJ BIVANJA:

VPRAŠANJA:

1. Ali poslušaš glasbo?
2. Na kakšen način se ukvarjaš z glasbo ali si zgolj poslušalec?
3. Kdaj in kje poslušaš glasbo?
4. Katero zvrst glasbe najraje poslušaš?
5. Zakaj poslušaš glasbo / ne poslušaš glasbe? Kaj ti pomeni?
6. Kakšne občutke sproža glasba pri tebi, medtem ko jo poslušaš?
7. Kakšna glasba po tvojem mnenju tvori dobro vzdušje? Zakaj?
8. Ob katerih priložnostih poslušaš glasbo?
9. Obiskuješ klube, diskoteke, glasbene prireditve? Zakaj? Kolikokrat?
10. Se s svojimi vrstniki kdaj pogovarjaš o glasbi? Kaj na primer?
11. Imaš glasbene idole? Zakaj?
12. Ali sprejemaš glasbo, ki ni po tvojem okusu, vendar jo poslušajo tvoji prijatelji?
13. Ko poslušaš glasbo, ima nate kakšen učinek?

Priloga B: Transkripcija opravljenih intervjujev

Datum opravljanja intervjujev: 5. 8. 2009–12. 8. 2009

Skupina A – Se ukvarja z glasbo (igra instrument, poje ...).

Skupina B – Se ne ukvarja z glasbo, v glasbi je kot poslušalec.

Intervjuvane osebe:

Skupina A – Se ukvarja z glasbo (igra instrument, poje ...)

Gorazd, študent, 20 let, Mozirje

Rok, študent, 20 let, Nazarje

Anja, študentka, 20 let, Ljubno ob Savinji

Pia, študentka, 22 let, Gornji Grad

Sonja, zaposlena, 27 let, Ljubno ob Savinji

Tadej, zaposlen, 23 let, Gornji Grad

Marko, študent, 24 let, Postojna

Maja, študentka, 25 let, Mozirje

Skupina B – Se ne ukvarja z glasbo, v glasbi je kot poslušalec.

Iva, študentka 22 let, Ljubljana

Sara, študentka, 22 let, Loški Potok

Miha, dijak, 18 let, Ljubljana

Žiga, študent, 20 let, Maribor

Jerneja, zaposlena, 29 let, Mozirje

Gašper, zaposlen, 27 let, Ljubljana

Ula, študentka, 24 let, Ljubljana

Mitja, študent, 24 let, Ljubljana

Ali poslušaš glasbo?

Gorazd: »Da.«

Rok: »Da.«

Anja: »Da.«

Pia: »Ja.«

Sonja: »Aha, ja seveda glasbo poslušam.«

Tadej: »Vsak dan poslušam glasbo.«

Marko: »Da. Zelo rad! Glasba mi veliko pomeni – žur, sprostitve ...«

Maja: »Poslušam glasbo.«

Iva: »Ja.«

Sara: »Glasbo poslušam vsak dan, na vsakdanjem koraku.«

Miha: »Ja.«

Žiga: »Ja.«

Jerneja: »Ne ... Ja ... seveda jo (smeh).«

Gašper: »Da.«

Ula: »Občasno.«

Mitja: »Da.«

Na kakšen način se ukvarjaš z glasbo ali si zgolj poslušalec?

Gorazd: »Igram v narodnozabavnem ansamblu.«

Rok: »Z glasbo se ukvarjam še na tak način, da glasbo ustvarjam in izvajam. Pisanje pesmi in glasbe. To pa zato, ker mi je fajn!«

Anja: »Z glasbo se intenzivno ukvarjam že dobrih osem let, igram flavto. Imam opravljeno nižjo glasbeno šolo. Sedaj pa igram pri Godbi na pihala Zgornje Savinjske doline.«

Pia: »Igram malo kitaro, sintetizator, blok flavto ... Kitaro predvsem zato, ker mi je kot instrument všeč, ostale instrumente pa bolj zaradi poklica, za katerega se šolam (vzgoja predšolskih otrok); v programu je namreč precej glasbe.«

Sonja: »Pojem v pevskih zborih, igram kitaro in pripravljam predšolske otroke na pevsko revijo.«

Tadej: »Z glasbo se aktivno ukvarjam. Igram v narodnozabavnem ansamblu, poleg igranja se še tudi poučujem o glasbi, tudi sam poučujem kitaro in pišem komade. Rad pa jo poslušam in še raje na glasbo tudi plešem.«

Marko: »Z glasbo se ukvarjam kot pevec pri različnih pevskih zborih (mešani cerkveni pevski zbor, mladinski pevski zbor, fantovski zbor) ... Veselje do glasbe, sprostitve ... za dušo.«

Maja: »Pojem v pevskih zborih, igram citre, na veliko poslušam glasbo, kjer koli le lahko.«

Iva: »Samo poslušalec.«

Sara: »Glasbo samo poslušam ter si ob delu zapojem tudi refren kakšne pesmi, če ga poznam. Ker čez dan oz. po navadi dopoldan ter kadar se vozim z avtom veliko poslušam radio, sem zgolj poslušalec. Kadar pa sem dobre volje, v dobri družbi, pa tudi pojem. Morda sem neposredni pevec (smeh). Glasbo poslušam po navadi neposredno, redkokdaj si jo izberem, katere pesmi bom poslušala in jih samo poslušam. Tega ne počnem. Glasba je zame bolj nekaj, kar mora biti za zraven, da ni dolgčas, ko nekaj počnem.«

Miha: »Samo poslušam.«

Žiga: »Sem samo poslušalec.«

Jerneja: »Sem samo poslušalec.«

Gašper: »Ljubiteljsko se ukvarjam z vrtenjem in produkcijo glasbe.«

Ula: »Zgolj poslušalec. Obvladam topotanje s prsti ob ritmu.«

Mitja: »Sem samo poslušalec.«

Kdaj in kje poslušáš glasbo?

Gorazd: »V avtomobilu, po radiu, pa TV, na internetu ...«

Rok: »Povnavadi vedno in povsod. Če je ni, si jo pa pojem.«

Anja: »Glasbo poslušam vsak dan. Najbolj pogosto poslušam radio, če se pa vozim, pa poslušam CD-je.«

Pia: »Proti večeru, ko se odpravljam spat, ko pospravljam, ko sem v kakšnem posebnem čustvenem stanju (zelo vesela, žalostna ...). Poslušam jo največ doma, drugače pa tudi ko grem kam sama (mp3), v avtu, ali pa ko jo kje slučajno slišim oz. sem jo prisiljena poslušati (avtobus ipd.).«

Sonja: »Največkrat v kuhinji, ko kuham kosilo, poslušam jo vsakič, ko na previjalni mizi previjam svojega otroka, ker vedno poslušamo TV Golico, v avtu, v cerkvi ...«

Tadej: »Glasbo največkrat poslušam v avtomobilu in v službi.«

Marko: »Glasbo poslušam skoraj »nonstop«, radio, računalnik, v avtu, pri delu ...«

Maja: »Glasbo poslušam kjer koli je možno, ker brez tega ne zdržim.«

Iva: »Vedno: doma, avto, koncerti, klubi, diskoteke, festivali ...«

Sara: »Glasba nas spremlja vsepovsod. Tako v trgovinah kot na ulici, v avtobusu, ko se sprehajaš in jo mimoidoči posluša, na mp3, na TV, radiu, telefonu, skratka vsepovsod.«

Miha: »Doma, na avtobusu, na zabavah.«

Žiga: »Kjer koli, ko mi je do tega.«

Jerneja: »Doma, v prostem času, v avtomobilu, službi ...«

Gašper: »Doma, v službi, v avtu, na zabavah, v diskotekah.«

Ula: »Kadar se počutim, da mi bo glasba nekaj "dala", "kao" sporočilo. Kadar mi je dolgčas, kadar se učim, predvsem pa, če se sploh spomnim.«

Mitja: »Doma, v avtu, diskotekah.«

Katero zvrst glasbe najraje poslušaš?

Gorazd: »Narodnozabavno in pop rock.«

Rok: »Odvisno od počutja.«

Anja: »Zabavno, narodnozabavno, rock, lahko tudi house ali pa techno.«

Pia: »Pop.«

Sonja: »"Full" težko vprašanje. Odvisno od razpoloženja. Trenutno imam v mislih dalmatinske pesmi.«

Tadej: »Narodnozabavna, rock, rokenrol, pop.«

Marko: »Rock.«

Maja: »Pop, rock, zimzelene popevke, klasiko.«

Iva: »Rock in punk.«

Sara: »Nisem ravno osredotočena na določeno zvrst glasbe, morda bi se lahko opredelila zgolj na tako vrsto glasbe, v kateri prevladujejo glasbila, kot so kitara, bobni, harmonika ter dober vokal.«

Miha: »Poslušam vse zvrsti.«

Žiga: »Punk, rock, ska, regge.«

Jerneja: »Rock, ker mi paše, mi je všeč.«

Gašper: »Elektronska glasba.«

Ula: »Odvisno od počutja: jeza – punkrock, malo zasanjana – na "izi" jazz, stari rock, zaljubljena – kaki hartiči ...).«

Mitja: »Elektronsko glasbo.«

Zakaj poslušáš glasbo / ne poslušáš glasbe? Kaj ti pomeni?

Gorazd: »Glasbo poslušam za sprostitev in za razširitev svojega glasbenega znanja. Pomeni pa mi veliko. Pri meni je že skoraj način življenja, saj veliko stvari podredim njej.«

Rok: »Glasba je ena redkih stvari, ki v trenutku spremeni razpoloženje ne samo tebi ampak večji množici ljudi. Glasba je nekaj nadpovprečnega, zato jo smatram kot eno najpomembnejših stvari v življenju.«

Anja: »Glasba mi pomeni veliko. Ob njej se sprostim in se zabavam.«

Pia: »Ker me pomirja, ob njej lahko sprostim energijo, izživim čustva, plešem ... Glasba mi pomeni predvsem sprostitev.«

Sonja: »Ker ne maram tišine. Največkrat me spravi v dobro voljo, mi krajša čas. Velikokrat pa tudi pojem zraven.«

Tadej: »Glasbo poslušam, da čas hitreje mine, ker jo rad poslušam in ker me glasba sprosti.«

Marko: »Veselje do glasbe, sprostitev, druženje, žuranje, da mi ni dolgčas. Glasba mi veliko pomeni – ustvarjalnost.«

Maja: »Glasba mi pomeni zelo veliko. Poslušam jo, ker se ob njej sprostim, ker mi da energijo, ker ob njej lahko jokam, ker mi v misli pridejo spomini ...«

Iva: »Glasba me sprošča, spravlja v dobro voljo.«

Sara: »V bistvu jo poslušam "za zraven" in ne za svoj užitek (to počnem bolj redko). Včasih, vendar redko, se udeležim kakšnega koncerta ravno zaradi glasbe. To počnem bolj zaradi družbe in žurov.«

Miha: »Glasbo poslušam, ker je tišina dolgačasna.«

Žiga: »Ker me pomirja.«

Jerneja: »Ker se ob poslušanju sprostim. Sprostitev.«

Gašper: »Glasbo poslušam, ker me sprošča in se ob njej lahko toliko bolje zabavam.«

Ula: »Poiščeš sporočilo, vsak (glasbenik) je v življenju pobral kakšno lekcijo in jo sporoči oz. deli izkušnje in počutja. Vendar jo poslušam tudi zaradi tega, ker ti zapolni praznino v glavi.«

Mitja: »Glasba je sestavni del življenja, saj si ne predstavljam dneva brez nje – predstavlja sprostitve, pomiritev, daje ti neko pozitivno energijo.«

Kakšne občutke sproža glasba pri tebi, medtem ko jo poslušaš?

Gorazd: »Občutek brezčasje, na nek način sprostitve energije, ki se nabira v notranjosti.«

Rok: »Odvisno od zvrsti in komada. Lahko pa iz nje dobiš vsak občutek.«

Anja: »Odvisno, kakšno glasbo poslušam in kakšne volje sem takrat. Kadar sem slabe, ponavadi poslušam umirjeno, če bi se pa rada razvedrila, poslušam zabavno in živahno glasbo.«

Pia: »Velikokrat čustva, občutke.«

Sonja: »Včasih veselje, včasih žalost, ker me spominja na kakšne pretekle dogodke.«

Tadej: »Me sprosti in iz mene prežene slabe misli in mislim večinoma samo na dobre stvari.«

Marko: »Prijeten občutek, sprostitve, naredi me močnega. Odvisno, ali je to žur, zabava, glasba v avtu, na radiu ...«

Maja: »Daje mi veliko energije, poguma, včasih sem kot v omami – resnično. Me sprošča, če je glasba mirna.«

Iva: »Dobro voljo.«

Sara: »Predvsem se sprostim in sem še bolj vesela. Ker poslušam bolj ritmično glasbo, menim, da me bolj "naspidira". Menim, da bi ob kakšni romantični ali umirjeni postala precej živčna.«

Miha: »Dober občutek.«

Žiga: »Mir, sprostitev.«

Jerneja: »Občutki sprostitev, sanjarjenja, daje mi veliko energije.«

Gašper: »Glasba v meni sproža vsa mogoča občutja, pač odvisno od zvrsti, besedila ...«

Ula: »Aha "štekam", kaj mi hoče sporočiti, ali pa začutiš. Vendar velja le za pesmi, ki jih poznam. Ostalo pa ... "entertainment", dokler se ne spoznaš v njej.«

Mitja: »Odvisno od zvrsti: klasika na primer pomirja, elektronska glasba pa me poživlja. V splošnem so to pozitivni občutki.«

Kakšna glasba po tvojem mnenju tvori dobro vzdušje? Zakaj?

Gorazd: »Vsake oči imajo svojega malarja. Pri meni dobro vzdušje naredi glasba, ki je kvalitetna, dobro poslušljiva z zanimivim besedilom, melodijo; in predvsem da je akustična, se pravi zaigrana na instrumente. Elektronske glasbe ne poslušam. Sicer pa je veliko odvisno od razpoloženja.«

Rok: »Če je to vzdušje mišljeno kot vzdušje neke družbe (ali večje množice ljudi), je za to potrebna zvrst glasbe, ki jo večja večina te družbe posluša.«

Anja: »Po mojem mnenju dobro vzdušje tvori glasba s pozitivnim besedilom v "normalnem" ritmu.«

Pia: »Klasična, ker ima posebno zgradbo, usklajenost zvokov, kvaliteto, v njej se prepletajo dejanski zvoki instrumentov, ne pa elektronsko proizvedeni zvoki, velikokrat ni besedila ...«

Sonja: »Dobro izvedena glasba, počasna, hitra ...«

Tadej: »Dobro vzdušje naredi posamezniku tista glasba, ki mu je všeč in jo rad posluša; vsaj pri meni je tako, nasprotno pa slabo vzdušje naredi nekemu posamezniku glasba, ki mu ne odgovarja.«

Marko: »Glasba, ki vsebuje take ritme in melodijo, da te dvigne visoko, se v njo vživiš in postaneš vesel.«

Maja: »To je pa čisto odvisno od posameznika. Za mene tvori dobro vzdušje glasba, ki gre v uho, čisto odvisno od posameznika, kaj je njemu všeč.«

Iva: »Za vsakega posameznika različno; ljudje smo si različni in imamo različne okuse.«

Sara: »Hitra, melodična, pevna, s hitrimi ritmi ter dobrim veselim besedilom. Tista glasba, katera dvigne ljudi pokonci. Zato, ker ljudje potrebujemo vsake toliko časa (ali pa tudi vedno) nekaj, kar nas spodbudi in nam požene kri po žilah.«

Miha: »Zame vsa glasba, važno je, da mi je všeč.«

Žiga: »Odvisno, kakšna glasba je nekomu všeč.«

Jerneja: »Vsaka. Odvisno od poslušalca, katera zvrst mu je všeč.«

Gorazd: »Vsa glasba, ki se navezuje na pozitivne stvari in občutke ter je izvedena na način, ki v določenih okoliščinah ugaja poslušalcem.«

Ula: »Ska, regge – veselo, blues, potem a la velvetundeground – rainyday zasanjano ...
čisto odvisno.«

Mitja: »Vsaka glasba lahko tvori dobro vzdušje v krogu ljudi, ki to glasbo rad posluša.«

Ob katerih priložnostih poslušas glasbo?

Gašper: »Ponavadi po naključju, redkokdaj načrtno, razen če se kaj učim zaigrati ali zapeti.«

Rok: »Vedno.«

Anja: »Glasbo poslušam vedno. V slabih in dobrih trenutkih.«

Pia: »Predvsem ko sem v kakšem posebno čustvenem stanju ali pa ko pospravljam.«

Sonja: »Pri vsakdanjih opravilih.«

Tadej: »Ko se vozim sam v avtu, v službi, ali pa ko nimam kaj drugega za delati in sedim pred TV ekranom.«

Marko: »Ob delu, učenju, v avtu, doma, na računalniku, radio ...«

Maja: »Glasbo poslušam zmeraj.«

Iva: »Ni posebnega, ko mi “zapaše”.«

Sara: »Vsak dan, vedno. Razen, ko se spravljam spat mi ne “paše”. Drugače pa skozi cel dan, pri vseh opravilih.«

Miha: »Ko sem vesel, žalosten, v bistvu skoraj ves čas.«

Žiga: »Takrat, ko mi je do glasbe.«

Jerneja: »V prostem času.«

Gašper: »Glasbo poslušam velikokrat, ne glede na situacijo ali počutje.«

Ula: »"When i feel like it" oz. ko se je ne da preslišat od sosedov.«

Mitja: »Glasba me spremlja skozi cel dan. Najraje pa jo poslušam, ko se počutim odlično in to glasba še potencira.«

Obiskuješ klube, diskoteke, glasbene prireditve? Zakaj? Kolikokrat?

Gorazd: »Obiskujem glasbene prireditve, predvsem zaradi druženja in ne toliko zaradi glasbe, to pa je recimo enkrat mesečno.«

Rok: »Obiskujem, in to zaradi iskanja novih in inovativnih glasbenih skupin.«

Anja: »Ker v mojem kraju ni pravih klubov in diskotek, tega ne obiskujem. Če pa je dobra družba, se pa s prijatelji tudi kam odpravimo. Med poletno sezono se pri nas odvijajo predvsem glasbene prireditve, ki pa jih kar pogosto obiskujem. Ob dobri glasbi ni boljšega kot druženje s prijatelji.«

Pia: »Ja, da sprostim svojo energijo ali pa umirim. Vsaj enkrat na 14 dni (kdaj več, kdaj manj).«

Sonja: »Glasbene prireditve ja, občasno, nekaj zaradi zanimanja, zaradi sprostitve.«

Tadej: »Vsak dan obiščem kakšen lokal (1 x na dan med malico, vsak dan), ob vikendih pogosteje, na glasbene prireditve se redno udeležujem približno enkrat tedensko, včasih tudi pogosteje, ker rad obiskujem koncerte.«

Marko: »Da, obiskujem – zabave (žure) – diskoteke, klube, zabave na prostem ... Druženje, spoznavanje novih ljudi, zabava. Po navadi med vikendi.«

Maja: »Obiskujem diskoteke, da se znorim, spustim ven energijo in si jo nabiram, hodim na glasbene prireditve, ker se mi zdi to poučno in zelo zanimivo. Na koncerte ne oz. občasno, ker ni denarja.«

Iva: »Klube in diskoteke praviloma ne; glasbene festivale pa ja, kot tudi koncerte; to je neke vrste moj dopust / oddih (velja za festivale) in zaradi glasbe same in druženja z ljudmi.«

Sara: »Rada jih obiskujem, vendar ne samo zaradi glasbe, ampak predvsem zaradi druženja. Razen, če je kakšna dobra skupina, da se imam namen znoret na njihove pesmi. To zame predstavlja smisel glasbenih prireditev, da se znoriš, srečaš s starimi kolegi, kaj popiješ in plešeš. Po navadi to počnem bolj poleti, pozimi bolj poredko. Med poletjem pa dvakrat na mesec.«

Miha: »Ja, enkrat mesečno.«

Žiga: »Ja občasno, zaradi druženja s prijatelji.«

Jerneja: »Koncerte v zadnjem času bolj malo, tud glasbene prireditve, ker so mi koncerti na prostem všeč, udeleževati se jih ne morem zaradi financ.«

Gašper: »Klube, diskoteke in glasbene prireditve obiskujem povprečno na 14 dni, v določenih obdobjih (poletje, december) tudi večkrat na teden.«

Ula: »Niti ne. Mentalni razlogi. Sem bolj za "by the way" iti na koncerte.«

Mitja: »Da, ker je večji užitek poslušati glasbo, ko si obkrožen z ljudmi, katerim je všeč ista stvar. Vsaj enkrat tedensko med letom, poleti pa je vsega malo več.«

Se s svojimi vrstniki kdaj pogovarjaš o glasbi? Kaj na primer?

Gorazd: »Kot glasbenik se veliko pogovarjam o svojem delu. Z glasbenimi vrstniki se pogovarjam o glasbeni tehniki in instrumentih, o kvaliteti zvoka, o občutku za neko glasbo, interpretacijo ...«

Rok: »Zelo pogostokrat, in to od osnov glasbene teorije, glasbenih skupin, različnih glasbenih podvigov ... pa vse do kakšne strune si kdo kupuje.«

Anja: »Moji vrstniki najbolj pogosto poslušajo narodnozabavno glasbo. Z njimi se pogovarjam tudi o tej glasbeni zvrsti, saj jo tudi sama poslušam. Zadnji pogovor je bil namenjen narodnozabavnim festivalom.«

Pia: »Ja, predvsem o vplivih glasbe na človeka ipd.«

Sonja: »Itak da. Predvsem "full" veliko o kakovosti izvedbe določene pesmi.«

Tadej: »Z vrstniki se zelo veliko pogovarjam o glasbi. To so na primer moji prijatelji, ki se ravno tako ukvarjajo z glasbo in si pravimo o izkušnjah in prilogah v glasbeni karieri, veliko se tudi pogovarjamo o pomenu razumevanja glasbe, glasbene teorije, o tehnikah igranja, dinamika itd.«

Marko: »Da, npr. kje je oz. bo kakšen žur, ali je izšel kakšen nov CD (zgoščenka).«

Maja: »O glasbi se pogovarjam s tistimi, ki jih to zanima; kar pa ni nujno, da je zmeraj to moj vrstnik. Se pa o tem pogovarjam, kadar koli je možnost.«

Iva: »Se, kakšna glasba se ustvarja dandanes, kaj kdo posluša, če smo zvedeli za kakšen nov bend, kaj igrajo.«

Sara: »Kdaj je kakšen koncert, katera pesem je v redu.«

Miha: »Pogovarjamo se o kakšnih novih komadih.«

Žiga: »Malokdaj.«

Jerneja: »Ne!«

Gašper: »Pogovor po navadi nanese na novo glasbo ter kaj si kdo misli o njej. Npr. izide nova plošča ali album, in vsak ima o njej drugačno mnenje. Velikokrat debatiramo tudi o nastopih določenih glasbenikov v živo.«

Ula: »Niti ne, občasno. Predvsem, ko se pogovarjaš o sporočilu le-te, pa ne tisto: "U je bil zadet, ko je to pisal." Bolj v smislu "potegniti" to v vsakdanje življenje. Pač, kaj je glasbenik mislil.«

Mitja: »Pogovarjam se o novostih, ki so jih glasbeniki ustvarili in o prihajajočih koncertih.«

Imaš glasbene idole? Zakaj?

Gorazd: »Imam! S časom se naučiš, da je potrebno v glasbo dajati sebe in ne kopirati drugih. Od idolov pa se lahko veliko naučiš, predvsem na začetku.«

Rok: »Glasbene idole imam zato, ker se lahko za njimi zgledujem in delam glasbo v podobi njihovega stila, plus fajn jih je poslušati. Adi Smolar, Iztok Mlakar, Lojze Slak, Joe Satriani, Christina Aguilera, Sonata Arctica.«

Anja: »Nimam.«

Pia: »Ne ravno, ker mi izvajalci niso tako pomembni kot glasba sama.«

Sonja: »Imam: domača scena — Alenka Godec, Irena Vrčkovnik zaradi back vokalov, Oto Pestner; od tujih Dragojevič. Vidim v njih svoje vzornike in kako bi naj določena pesem zvenela v izvedbi profesionalca, pevca z izkušnjami in veliko znanja.«

Tadej: »Ja imam jih nekaj: Eric Clapton, Lev Ponikvar (kitara ans. Avsenik), skupina Eagles, Queen, Franc Mihelič.«

Marko: »Rad poslušam vso zvrst glasbe – vsako storjeno delo na področju glasbe cenim in spoštujem, saj vem, da vložijo veliko truda. Zame so idoli vsi!«

Maja: »Idolov ravno ni, ker ne vem, na koga bi se opredelila, saj je ogromno dobrih glasbenikov.«

Iva: »Nimam.«

Sara: »Nimam glasbenih idolov. Kot sem že opisala, vseč mi je tista pesem, katera mi gre dobro v ušesa.«

Miha: »Ja, imam! Ker so res najboljši.«

Žiga: »Niti ne.«

Jerneja: »Ne.«

Gašper: »Glasbenih idolov neposredno nimam, ampak cenim glasbenike, ki ustvarjajo meni vsečno glasbo. Nikoli pa nočem biti podoben kateremu koli od njih.«

Ula: »Ne, ker se ne rabim zgledovat po njih. Idol, to sem jaz, v najbolj dovršeni obliki.«

Mitja: »Ja. Ker so nekateri očitno v mojih očeh veliko boljši od ostalih.«

Ali sprejemaš glasbo, ki ni po tvojem okusu, vendar jo poslušajo tvoji prijatelji?

Gorazd: »Zagotovo. Svoje glasbe nikomur ne vsiljujem, zato je tudi meni nihče. Glasba je vsaka dobra, tudi v nekvalitetno glasbo, ali v glasbo, ki ni po mojem okusu, je nekdo vložil veliko truda. To je potrebno imeti vseskozi v mislih.«

Rok: »Jo sprejmem, ampak do neke meje.«

Anja: »Ne. Glasbe, ki ni po mojem okusu, ne bom poslušala samo zato, ker bi ustrezala mojim prijateljem. Glasba mora ustrezati meni.«

Pia: »Ja.«

Sonja: »Ne govorim in ne ubijam jim v glavo, naj poslušajo drugačno glasbo ... Sprejemam drugačno mnenje o glasbi, sama pa, če mi ni všeč, je ne poslušam.«

Tadej: »Sprejemam jo, vendar v njej ne uživam, a zaradi tega ne zganjam hrupa.«

Marko: »Da.«

Maja: »Glasbo, ki ni po mojem okusu, čisto sprejemam, saj je vsaka po svoje zelo čudovita in dobra muzika.«

Iva: »Jo v principu, ali to še ne pomeni, da se mi dopade; kaj preveč me pa ne moti.«

Sara: »Sprejemam jo, morda mi čez čas postane še všeč.«

Miha: »Ja.«

Žiga: »Ja, pogojno.«

Jerneja: »Ja.«

Gašper: »Da.«

Ula: »Seveda. Poiščem pomen in "voilà" ... Sej kr gre.«

Mitja: »Ja.«

Ko poslušáš glasbo, ima nate kakšen učinek?

Gorazd: »Predvsem me sprosti in napolni z novo energijo.«

Rok: »Pozitiven učinek.«

Anja: »Name ima učinek. Lahko pozitivnega ali pa tudi negativnega. Odvisno, kakšna pesem je.«

Pia: »Ima, vendar odvisno, kakšna glasba. Klasična me npr. pomirja.«

Sonja: »Mravljinci po rokah, se spomnim preteklih dogodkov, postanem dobre volje, si zraven zapojem, da energije za delo ...«

Tadej: »Ima name pozitiven učinek — glasba me sprošča, ne postanem zaspan, čas hitreje mine, sem bolj dobre volje.«

Marko: »Da, sprostitiv, zabava, uživanje!«

Maja: »Mene včasih čisto zadene... Padem čisto noter ... Drugače pa pozitivnost!«

Iva: »Spravi me v dobro voljo, pomirja me, včasih je tolažba, razveseljuje me in mi daje energijo.«

Sara: »Postanem zelo dobre volje ter mi da veliko adrenalina, če se le poglobim v njo.«

Miha: »Mislim, da nič posebnega.«

Žiga: »Sprostitiv.«

Jerneja: »Sproščujoč učinek, sprostitiv na "ful" ... na spolšno!«

Gašper: »V žalostnih trenutkih me potolaži ali pa mi dela družbo. Kadar sem dobre volje, me dela še bolj veselega. V službi mi skrajša delovni dan in mi daje dodatno energijo.«

Ula: »Energija, sprostitev.«

Mitja: »Sproščujoč in poživljajoč.«